

MISKOLCI EGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
SZAKDOLGOZATI FELADATKIÍRÁS

Név: Szentpéteriné Bodzás Mária

Neptun kód: GMUA0S

Képzés megnevezése (képzési forma és tagozat):

Közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga szakirányú továbbképzés

Levelező tagozat

Szak: pedagógus szakvizsga

Szakirány: közoktatási vezető

Illetékes intézet: ME – BTK Tanárképző Intézet

A szakdolgozat címe:

Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok

Konzulens neve, beosztása: Smizsánszkyné Marján Ida óraadó oktató
A szakdolgozati feladatkiírás kiadásának időpontja:

Miskolc,

.....

Hallgató aláírása

A témát elfogadtam.

p.h. ....

Konzulens aláírása

.....

Intézetigazgató aláírása

MISKOLCI EGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
KONZULTÁCIÓS LAP

Hallgató neve:
Szentpéteriné Bodzás Mária

Neptun kód:GMUA0S

Szaktervező címe: Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok

Konzulens neve: Smizsánszkyé Marján Ida

Konzultáció időpontja
2019. 01.14.

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja
2019.02.19.

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja
2019.02.25.

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja
2019.03.06.

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja
2019.04.07.

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja

Konzulens aláírása

Konzultáció időpontja

Konzulens aláírása

Dátum:

A szaktervező beadható:

.....
Konzulens aláírása

EREDETISÉGI NYILATKOZAT

Alulírott Szentpéteriné Bodzás Mária

Neptun-kód:GMUA0S

a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának végzős hallgatója ezennel büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában nyilatkozom és aláírással igazolom, hogy

Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekesek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok

című szakdolgozatom saját, önálló munkám; az abban hivatkozott szakirodalom felhasználása a forráskezelés szabályai szerint történt.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak számít:

- szószerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Alulírott kijelentem, hogy a plágium fogalmát megismertem, és tudomásul veszem, hogy plágium esetén szakdolgozatom visszautasításra kerül.

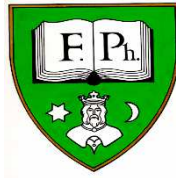
Kijelentem továbbá, hogy szakdolgozatom nyomtatott és elektronikus (CD-n és a <http://midra.uni-miskolc.hu> tárhelyre feltöltött) példányai szövegükben, tartalmukban megegyeznek.

Miskolc,.....év .....hó .....nap

.....

Hallgató

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZAKDOLGOZAT

**Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan
hátrányos helyzetű óvodásgyermekes esélyegyenlítő
nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok**

Készítette:

Szentpéteriné Bodzás Mária

Közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga BA

Konzulens:

Smizsánszkyiné Marján Ida

Óraadó oktató

Miskolci Egyetem

2019.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
1.1. Témaválasztásom indoklása	5
1.2. Hipotéziseim	7
2. Nevelés.....	8
3. Szocializáció	10
3.1. A gyermekek szocializációja	10
4. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet	13
5. Esélyteremtés	14
6. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha bemutatása	16
6.1. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha 2018 májusában.....	16
6.2. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha működése jelenleg	16
7. Intézményfejlesztés a Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyhában.....	20
7.1. Intézményfejlesztés az esélyteremtéssel kapcsolatosan általánosan.....	20
7.2. EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”	21
7.3. „Esélyteremtő óvoda” megvalósítása intézményünkben a Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyhában	22
8. Vezetés, vezető.....	24
8.1. Vezetési stílusok	25
8.2. Vezető személyisége	26
8.3. Az intézményvezető személyiségjegyei	27
8.4. A vezető feladatai, funkciói	28
9. Vizsgálat.....	30
9.1. Kutatási módszer a szakdolgozat elkészítése során	30
9.1.1. Szülői kérdőív kiértékelése.....	30
9.1.2. Szülőre, gyermekre vonatkozó kérdések	31
9.1.3. Óvodával, mint intézménnyel kapcsolatos kérdések.....	37
9.1.4. Intézményvezetővel kapcsolatos kérdések	40
9.2. Óvodapedagógus kérdőív kiértékelése	41
10. Összegzés	50
Felhasznált irodalom	53
CONCLUSION	56
Mellékletek	59

1. Bevezetés

Egy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kis településen, Vasmegyeren élek születésem óta, és itt dolgozom a Vasmegyeri Mesevár Óvoda és Konyha intézményben, mint óvodapedagógus.

Vasmegyer közel 1800 lakosú település, mely a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű települések közé van besorolva.

Nem volt ez mindig így.

„Az 1990-es évektől kezdődően elindult egy folyamat, melyet nyugat-európai mércével mérve is rendkívül súlyos társadalmi polarizáció kísér. Különösen érzékelhető ez Magyarország észak-keleti régiójában, amely maga is fokozottan hátrányos helyzetű területekhez tartozik.”¹

15-20 éve még több gyár, üzem is működött itt, pl.: varroda, szárító-aszaló üzem, START rehabilitációs foglalkoztató intézmény, PETISFOOD Élelmiszeripari és Kereskedelmi Kft. Ebben az időben a munkalehetőségek és az olcsó lakások miatt megnövekedett a községbe történő beköltözések száma. Azonban a fent említett gyárak, cégek megszűnésével, valamint az itt történő leépítések következményeként több itteni lakos veszítette el munkahelyét, mindez nehéz helyzetbe hozta az érintett családokat, mind anyagi, erkölcsi és érzelmi téren egyaránt. Ezáltal több család került hátrányos helyzetbe.

A hátrányos helyzet egyértelműen megmutatkozik, ezen családok kilátástalan körülményeiben. A hátrányos és halmozottan hátrányos családok esetében a tudás, a kultúra nem vagy csak mellékesen jelenik meg. Ezáltal, erre a társadalmi rétegre jellemző az alacsony kulturáltság, a szűkös kapcsolatrendszer. Képtelenek az érdekérvényesítésre, melynek oka a rosszul informáltság, a rossz státuszhelyzet, vagy csupán az ebből adódó önbizalomhiányból fakad.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek a társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony, vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de mindezt a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

---

¹ Feróné Komolay Anikó: A cigánygyermek szüleivel való együttműködés, mint szerepkihívás 132.o. Az óvodapedagógus szerepkihívásai, Óvodapedagógiai konferencia anyaga 2003. szeptember 26. Trezor Kiadó, Budapest, 2004.

Az önkormányzat a munkaügyi és képzési központokkal együttműködve megpróbál ezeken enyhíteni, javítani, méghozzá úgy, hogy különböző képzési programokat szerveznek, illetve a közhasznú foglalkoztatással. Mindez azonban csak átmenetileg nyújt segítséget, így a problémát teljesen nem oldja meg.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön a munkaerőpiacra jutás fő akadályai az alacsony iskolai végzettség, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, pályakezdő fiatalok esetében a nem megfelelő szakma választás, a szakmai tapasztalat hiánya. Emellett fontos kiemelni, hogy a munkaerőpiac elvárásai ma már nem csak a végzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra vonatkoznak a szakmai és gyakorlati tudás mellett.

A roma illetve a hátrányos helyzetű családok havi bevétele több esetben gyermekszámtól függ, ugyanis a gyermekek számának növekedésével párhuzamosan növekednek azok a források, melyek a család rendelkezésére állnak, hiszen több helyen előfordul, hogy még a családfő sem dolgozik, így a szociális segélyen kívül – amit az önkormányzat nyújt – ez az egyetlen bevételi forrása a családnak, ugyanis az alacsony jövedelműek bevételeinek nagy része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Vasmegyer lakosságának alakulása több évtizedre visszatekintve:

évszám	lakosok száma
1980	1541
1990	1513
2001	1610
2006	1621
2011	1671
2015	1690
2018	1739

1. táblázat Vasmegyer lakossága

Forrás: KSH 2011. évi Népszámlálás adatai²

---

² http://www.fehergyarmat.hu/files/nepsz_03_16_2011.pdf 125.o. 2019.02.09. 17:34

Nyilvántartott álláskeresők száma Vas megyén:

Dátum:	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő*	Relatív mutató** %	Arányszám***
2000.12.20.	63	25	30	7	3	929	6,78	1,13
2005.12.20.	114	13	32	10	31	1062	10,73	1,71
2010.12.20.	224	54	15	56	61	1139	19,67	2,24
2015.12.20.	107	15	11	0	38	1221	8,76	1,79
2017.12.20.	99	6	17	3	41	1210	8,18	2,19
2018.12.20.	87	8	8	5	32	1197	7,27	2,03

2.táblázat Nyilvántartott álláskeresők számának alakulása Vas megyén

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat nyilvántartásai³

* Munkav. korú népes. fő - a KSH népszámlási ill. népességyilvántartási adatai szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

1998-tól ismét alanyi jogon jár a családi pótlék, emellett az ilyen családok bevételi forrása a gyermekgondozási segély, valamint a gyermekvédelmi támogatás, illetve könnyít helyzetükön az ingyen étkezés. Ez alapján elmondhatjuk, hogy a család életkörülményeinek romlásával egyenes arányban nő a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma községünkben.

³in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_2000/content/afsz_stat_telepulessoros_adatok_2000_dec.pdf#search=regisztr%C3%A1lt%20munkan%C3%A9l%C3%Bcliek%20sz%C3%A1ma%202000 2019.02.09.7:48

in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_AFSZ_Telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2005/content/afsz_stat_telepulessoros_200512.pdf 2019.03.30. 17:24

in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2010/content/afsz_stat_telepulessoros_adatok_201012.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%Bcl%C3%A9sek%C3%A9nt%202010 2019.03.30. 17:27

in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2015/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_201512.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%Bcl%C3%A9sek%C3%A9nt%202015%20E12 2019.03.30. 17:30

in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2017/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_2017_12.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%Bcl%C3%A9sek%C3%A9nt%202017%20E12 2019.03.30. 17:32

in.:https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statisztika/full_AFSZ_Telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_201812.pdf 2019.03.30. 17:35

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről, mely kimondja,

„6. Az óvoda 8.§ (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig, nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyereket is, aki a 3. életévét a felvételét számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden a településen, fővárosi kerületben, vagy ha felvételi körzet több településen található, az érintett településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.”⁴

Ez a törvény kötelezővé teszi az óvodai nevelést 3 éves kortól, melynek célja gyermekek esélyteremtése és hátránykompenzációja, ennek és az előzőekben felsoroltak következményeképpen, óvodánkban évek óta megnőtt a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma. Ezekre a gyermekekre jellemző, hogy ingerszegény környezetből érkeznek, viselkedésük, kultúrájuk, mentalitásuk eltérő, tapasztalat-, élményszerzési lehetőségük minimális.

Feladatunk, ezen gyermekek számára a befogadás, az együttnevelés, az egyenlő hozzáférés biztosítása, mindezekkel a hátrányok csökkentése, a megfelelő esélyek megteremtése.

Mindezek mellett kiemelt feladatunk még a szülőkkel való együttműködés a gyermekek érdekében, illetve a megfelelő szülő – gyermek – óvodapedagógus kapcsolat kialakítása.

1.1. Témaválasztásom indoklása

Témaválasztásomat egyike oka, hogy megnövekedett azon gyermekek létszáma óvodánkban, akik megélhetési gondokkal, rossz lakáskörülmények között élnek, szegénységben, marginális helyzetben a társadalom periferiáján.

Mindez, vagyis a megnövekedett hátrányos és halmozottan hátrányos gyermeklétszám, új helyzet, kihívás elé állítja az itt dolgozó óvodapedagógusokat.

Szakmai kihívást jelent az óvodapedagógusok számára, az eltérő szociális, ingerszegény környezetből érkező gyermekek nevelése. Ezen gyermekek nagytöbbségének nehézségek a körülményeik, rossz környezeti feltételeik közé sorolható a nélkülözés, a kicsi és zsúfolt lakás, az állandó zaj.

---

⁴ in.: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV> 2018.05.10. 15:04; Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye

A gyermek testi – lelki fejlődését hátráltató tényezők, az elhanyagoltság, a rossz fizikai ellátottság, a zsúfoltság, kihatnak a gyermek szociális fejlődésére is.

Mindez a szociális hátrány az óvodában, mint másodlagos szociális színtérben még visszafordítható, hiszen itt a gyermekek elsajátíthatják a társadalmi együttélés normáit, az egészséges életmód, tisztálkodás, étkezés szabályait.

Témaválasztásom másik oka, egy éppen aktuális esélyteremtéssel kapcsolatos intézményfejlesztés adta.

A Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha pályázat útján csatlakozhatott az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”-hoz, mely projekt megvalósítója az Oktatási Hivatal, valamint az ezzel együttműködő 550 óvoda és 1100 óvodapedagógus, melynek megvalósítási ideje 2016. november 16.-2020. szeptember 30. Ez a program mely a pedagógiai tevékenység hatékonyságát segíti, egyben felváltja az IPR-t az óvodai fejlesztő programot.

Az intézményünkből egy kolléganő és én kaptuk ezt a megtisztelő feladatot, hogy részt vehetünk ebben a programban, melynek segítségével megpróbáljuk kitűzött céljainkat megvalósítani.

Úgy gondolom, hogy a családból, mint elsődleges szocializációs színtérből az óvodába, mint másodlagos szocializációs színtérbe való belépéssel a gyermekek fejlődésének hátrányai nagymértékben csökkenthetőek, mindezekhez azonban elengedhetetlen a szülőkkel való együttműködés, a szülők érzékenyítése az óvodával és azok programjaikkal kapcsolatosan.

Feltételezem, hogy mindezek óriási kihívást jelentenek az óvodapedagógusok számára, azonban megfelelő, irányított programokkal, az óvodapedagógus pedagógiai hatékonyságával, mint a feltétel nélküli elfogadás, empátia, kongruencia, együttműködési képesség, eredményeket tudunk felmutatni melyek tükröződnek a szülőkkel való együttműködésben, ezáltal a gyermekek fejlődésében is.

A fentiek alapján, olyan témát választottam, mely probléma aktívan jelen van a társadalomban, és úgy gondolom sajnos ez még egy ideig így is marad. Lerágott csont a hátrányos helyzetű gyermekek integrálása, esélyeinek teremtése vagy nagyon fontos probléma, melynek megoldására folyamatosan keresem/keressük a választ, a megoldást?

A témával összefüggésben nagyon sok tapasztalatom van, hiszen munkám során nap, mint nap ezekkel kell megküzdenem, s úgy látom a gyermekek fejlődése érdekében először a szülők szemléletváltását kell elérnünk. Sikereket, csak közös összefogással, közös

együttműködéssel érhetünk el, melyben fontos, hogy a szülő is partner legyen és hajlandó legyen a változásra a gyermeke érdekében.

Az intézményvezető szerepe, vezetői feladatai miként segítik a probléma megoldását, milyen lehetőségeket biztosít ennek elérése érdekében?

Az általam végzet kutatásokkal erre próbálok választ kapni, mely eredményekkel, következtetések levonásával remélem, segíteni tudom óvodapedagógus kollégáim munkáját a témával kapcsolatosan.

1.2. Hipotéziseim

- 1 Feltételezem, hogy az eltérő szociális körülmények között élő hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedése az óvodába nem zökkenőmentes.
- 2 Feltételezem, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei inaktívak az óvodai élettel illetve a gyermek neveléssel kapcsolatosan számunkra, óvodapedagógusként ezen, szülők megnyerése szakmai kihívást jelent, hiszen a közös együttműködés feltétele a szülők bizalmának megnyerése.
- 3 Feltételezem, hogy a nagyszámú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésére különböző integrációs törekvések segítik az óvodapedagógusok munkáját, melyek elősegítik az ezzel kapcsolatos problémák megoldását.
- 4 Feltételezem, hogy az óvoda, mint intézmény rendszerének működtetésében, ezáltal a fenti feltételezések megvalósulásában fontos szerepe van az intézményvezetőnek.

2. Nevelés

„A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.”⁵

Egy embernek tudnia kell alkalmazkodni a társadalmi értékekhez, ezek olyan szokások, normák, szabályok, értékek, elvárások, érzelmek kifejezése (nevetni tudás / sírás), tudás, szeretet, melyet a nevelés során a gyermekeknek megtanítunk. Mindezek elsajátítása révén a gyermek beilleszkedik a társadalomba, s, mint annak részese olyan képességekkel rendelkezik majd, mely lehetővé teszi, hogy a meglévő emberi tudáshoz maga is hozzátegyen, majd később ezt a gyermekeinek is továbbadja. A társadalom szempontjából erre óriási szükség van, hiszen ez a társadalom fennmaradásának az eszköze, a fejlődés biztosítása.

„A nevelési cél irányát a nevelési cél határozza meg.

Finánczy Ernő szerint: a nevelés célja, az erkölcsösség kialakítása.

Weszely Ödön a nevelés céljaként a minél magasabb szintű műveltség megszerzésének szükségességét hangsúlyozza.”⁶

Bábosik István szerint a nevelés: *„azoknak a társadalmi elvárásnak a teljesítésére törekszik, hogy az egyént felkészítse magasrendű szociális funkciók ellátására, meghatározott minőségű társadalmi aktivitásra.”⁷*

Ezáltal kimondhatjuk, hogy a nevelés egy összetett, komplex folyamat, mely néha összefonódik a szocializációval, mely a társadalmi életre való felkészülés másik fontos tényezője.

A nevelésben, tehát fontos szerepe van a magatartás formálásnak, mely a nevelés első szintje. Ebben a folyamatban nagyon fontos szerepe van a nevelőnek, aki a megerősítő, és a leépítő hatások aktivizálásával, mozgósításával hat a gyermek magatartására, ezáltal formálja azt.

Ez az úgynevezett instrumentális kondicionálás a szociális tanulás legegyszerűbb formája, melyet ösztönös nevelésnek is nevezhetünk.⁸

---

⁵ Gáspár László: Neveléelmélet, Okker Kiadó, Budapest, 1997. 170.o.

⁶ Dombi Alice – Oláh János – Varga István: A neveléelmélet alapkérdései, APC stúdió, Szeged, 1994. 108.o.

⁷ Bábosik István: Neveléelmélet, Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 19.o.

⁸ Bábosik István: Neveléelmélet, Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 18. o.

2.1. Óvoda, mint nevelési intézmény

Az óvoda a gyermek nevelésének folyamatában a családot követően másodlagos szocializációs színtérként szolgál. Meghatározó szerepet tölt be a gyermek életében, hiszen az óvodás itt tölti hétköznapijainak nagy részét, s a gyermek személyiségfejlesztése nagymértékben itt történik.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja kimondja, hogy: *„az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.”*⁹

Az óvoda az első olyan intézmény, ahol a másság elfogadásával, példaadással elősegítjük az integrációt, hiszen itt minden gyermek egyenlő eséllyel indul. Mindazonáltal, hogy a nevelés során bővíti az egyén tapasztalatait, élményeit, egy egységes kultúrába vezet át.

---

⁹ Magyar Közlöny 2012. évi. 171. szám, 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet; ONOAP, Óvodakép, 28224.o.

3. Szocializáció

Amint, azt az előző fejezetben említettem, a társadalmi életre való felkészülés fontos eleme a nevelés mellett a szocializáció.

A szocializáció: *„A társadalomba való beilleszkedés folyamata, olyan folyamat, amelyben az egyén megtanulja megismerni önmagát és környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és várt viselkedés módokat, hogy egyre jobban megfeleljen, a környezete által vele szemben támasztott követelményeknek. Összefoglalóan, megtanul emberi módon élni és viselkedni. A szocializáció tehát pszichológiai szempontból a személyiségfejlődés társadalmi vetülete.”*¹⁰

Szociológiai értelmezés szerint *„szocializáció során a gyermek megtanulja a környező társadalom kultúráját, normáit, értékeit.”*¹¹

A szocializáció, minden gyermek életében fontos folyamat, amely során megtanulják, elsajátítják, hogyan éljenek a társadalomban, miként lehetnek annak hasznos tagjai. A szocializáció az egyént egész élete során elkísérő folyamat, azonban ennek megalapozása, döntő szakasza mégis a gyermekkorra tehető, melyben a legnagyobb jelentősége a családnak van. A szocializációban nagy szerepe van a családtagok, főként a szülők és a gyermek közötti interakcióknak.

Mai modern társadalmunkban az új szocializációs színterek megjelenésével sajnos lényegesen lecsökkentek a gyermek és szülők közötti interakciók, így kiemelkedő szerepet kap a gyermekek szocializációja során az óvoda, mint másodlagos szocializációs színtér.

Az óvodában a nevelés során nagy szerepet kap az utánpótlás, mintakövetés, majd az ezzel való azonosulás, mely során a gyermekek viselkedési mintákból, kötelességekből álló szerepeket sajátítanak el, ezért fontos a helyes példamutatás.

3.1. A gyermekek szocializációja

A gyermekkor szocializáció során a legfontosabb a személyes én kibontakozása a gyermek egyéni fejlődése során.

---

¹⁰ Keményné Dr. Pálffy Katalin: Bevezetés a pszichológiába, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998. 105.o.

¹¹ Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, 2002. 491.o.

A gyermeki szocializáció során az elsődleges szocializációs színtér a család, melyben a legfontosabb szerepet az anya tölti be. Ez a színtér, mely elsőként szerepel a társas hatások közvetítőjeként. A gyermek, mint egyén a szüleitől, testvéreitől, rokonaitól sajátítja el a gyermekkorra jellemző társadalmi kultúrákat, normákat és értékeket.

Freud és Piaget fejlődéstudásuk során a gyermeki szocializáció szempontjából más, más életkorra helyezik a hangsúlyt. Freud a csecsemőkort, Piaget a gyermekkor későbbi szakaszát tartja döntő fontosságúnak. Piaget szerint azért ez a legfontosabb korszak, mert a gyermek ekkor sajátítja el a fogalmakat, a gondolkodás szabályait.¹²

Az óvoda, mint másodlagos szocializációs színtér, óriási jelentőségű a gyermekek életében, hiszen az óvodában és az iskolában megnő a kortárs csoportok jelentősége, tehát nő a hatást gyakorló személyek száma, ezáltal a gyermekek sokat tanulnak egymástól, társaiktól. Normál esetben minden gyermek igyekszik megbecsült szerepre törekedni, hiszen a csoport elismerése az egyik legösztönzőbb tényező gyermekek számára. Ezért a gyermek a közösségben elfogadott megbecsült szerepre törekszik, azáltal, hogy kortársaihoz igyekszik hasonlítani.

A másodlagos szocializációs színtérben, mint óvodában a fontos szerepet az óvodapedagógus tölti be, hiszen utánozható mintát jelent a gyermek számára, ezért kiemelt jelentőségű az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje, mely modellt nyújt a kicsik számára. Ezenkívül azonban az óvoda összes dolgozójának így a dajkáknak és pedagógiai asszisztensnek, akik aktívan részt vesznek az óvodapedagógus mellett a gyermekek nevelésében és gondozásában feladata, hogy halk, kedves, példamutató magatartásával segítse a gyermekek szocializációs fejlődését.

A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának megalapozása, szokás- és szabályrendszer elsajátítása, a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása során formálódik, mely a szocializáció szempontjából meghatározó szerepet tölt be.

Mai világunkban egyre nagyobb teret hódítanak a tömegkommunikációs eszközök, mint a televízió és a számítógép, mint szocializációs eszközök. Ezek a modern szocializációs eszközök előnyös szerephez jutnak, és sajnos ez ahhoz vezet, hogy a gyermekek és a szülők közötti interakciók szerepe csökken, s a gyermekek a nem megfelelő szociális színtérnek köszönhetően deviáns viselkedést sajátítanak el.

---

¹² Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, 2002. 492.o.

Sajnos ma egyre több gyerekkel találkozunk, akik a kedvezőtlen családi viszonyok, a rendezetlen családi környezet hatására szocializációs hátrányokkal indulnak, melynek kezelése óriási kihívást jelent az óvodapedagógusok számára.

Ezek az alkalmazkodási, magatartási zavarok megnehezítik az óvodai mindennapokat, ezáltal az aktív egyéni képességfejlesztést is.

Mindennapi probléma a szociálisan hátrányos családból származó gyermekek viselkedéskultúrája, ugyanis többségük küzd magatartási-, viselkedési- és beilleszkedési zavarokkal, melynek kezelése komoly gondot jelent néhány óvodapedagógus számára. Mindezt nehezíti, ezeknek a gyermekek szüleinek reakciója és inaktivitása a gyermekneveléssel, és az óvodai élettel kapcsolatosan. Rengeteg energiát fektetünk, a problémák megoldására, azonban azt tapasztalom, hogy elhívatott, nagyon nagy teherbírású kollégák tartanak ott, hogy ezek miatt a mindennapi folyamatos problémák, konfliktusok miatt a pályaelhagyáson gondolkodnak.

Nagyon fontos lenne, ha a nevelési folyamat során a gyermek, az egyén magáévá tudná tenni azokat a normákat, értékeket, melynek megfelelően viselkednének külső szankciók nélkül.

4. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet

A hátrányos helyzet fogalom többféle hátrányt jelent. Pedagógiai értelemben gyűjtőfogalom. Akik ebbe a körbe sorolhatók azok életvitelét, testi-, lelki, fejlődését genetikai, illetve szerzett sérülések okozhatják.

A fogalomkör tehát igen összetett, a rossz családi légkörben élőktől, a sérültekig mindazon eset beletartozik, amelyek közvetlenül vagy közvetve az egészséges fejlődés esélyeit csökkentik.

Liskó Ilona felosztása szerint a következő szempontok alapján tekintünk valakit hátrányos helyzetűnek:

Mikroökonómiai ártalmak:

Alacsony, 1 főre jutó jövedelem; egészségtelen lakáskörülmények, szülők alacsony iskolai végzettsége; család életmódja, szocializációs ártalmak; érzelemhiány, együttes élmény hiánya; deviáns mikrokörnyezet; iskolai követelmények figyelmen kívül hagyása; család vagy ép család hiánya; beteg szülő.

Makroökonómiai ártalmak:

Iskola, óvoda objektív feltételeinek hiánya (túlszűfolttság, tanteremhiány, felszereltség hiánya); nem megfelelő szakos pedagógus ellátottság; település helyzete, infrastruktúrája; település kulturális életének színvonala.¹³

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. 2013. szeptember 1-jei hatállyal fogalmazta meg a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetet.

Ez alapján Hátrányos helyzetű a gyermek, tanuló, hallgató ha:

Ha a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság mellett a felsoroltak közül legalább egy dolog érvényesül.

- szülők csak alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek,
- gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskereső szülő
- elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmények... szegregátumban él

Halmozottan hátrányos helyzet megállapításánál a fentiekben felsoroltak közül már egyszerre két feltételnek kell érvényesülnie a gyermekvédelmi kedvezmény mellett.

---

¹³ Dr. Deliné Fráter Katalin: A differenciáló pedagógia alapjai, sajátosságai az óvodai nevelésben, Alkotó Műhely, Debrecen, 2010. 49-51.o.

5. Esélyteremtés

A hátrányos helyzetű óvodás gyermekek hátránycsökkentő óvodai nevelésének jogszabályi háttere:

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről:

“1. § (1) A köznevelési törvény célja, olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.”¹⁴

Mindehhez olyan pedagógiai kultúrára van szükség, amelyben érvényesül, a gyermek elfogadása, az egyéni bánásmódra törekvés. A pedagógus részéről a bizalom, a szeretet az empátia. Az életkornak megfelelő követelmények támasztása, valamint az ehhez igazodó értékelés.

Az óvodák legfőbb esélyteremtő, hátránycsökkentő feladata:

Olyan családias óvodai környezet biztosítása, ahol folyamatos tevékenykedtetéssel, élmények biztosításával, egyéni bánásmóddal, folyamatos fejlesztéssel biztosítjuk a gyermek hátrányainak csökkentését, folyamatos fejlődését. A gyermekek részére nyújtott minőségi nevelés biztosítása, nem csak küldetés, de kihívás is az óvodapedagógusok számára.

Esélyteremtő óvoda jellemzői:

- Érzelem gazdag, szeretetteljes, örömteli, befogadó, biztonságot nyújtó, esztétikus, mintaadó, tevékenykedtető, fejlesztő óvodai környezetet biztosít.
- Érvényesül benne az egyéni bánásmód, egyéni fejlesztés, valamint az erre épülő egyéni nyomon követése a gyermeknek, melynek elsődleges módszere a megfigyelés.
- Kiemelten fontos a játék elsődleges szerepének érvényesítése.
- Folyamatosan differenciál, az erősségekre épít, hiszen minden gyerek tehetséges valamiben.
- Változatos, sokszínű élményt biztosít, tapasztalatot nyújt.

¹⁴ in.: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV> 2019.03.01. 18:58; Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye

- Óvodaképe nyitott, fontos számára a partnerközpontúság, a kapcsolatok ápolása.
- Kialakult jó gyakorlatok egymással való megosztása.

6. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha bemutatása

6.1. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha 2018 májusában

A településen egy óvoda működik, önálló főzőkonyhával együtt. Az óvoda az önkormányzat fennhatósága alá tartozó közoktatási intézmény. Szakmailag önálló, a munkáltatói jogkör gyakorlója az önkormányzat.

Székhelye: 4502 Vasmegyer, Bem apó út. 1.

Az óvoda épülete a községben központi helyen helyezkedik el, buszmegállótól, bolttól, postától, egészségügyi háztól 50m-re, míg a fenntartó önkormányzattól, illetve az iskolától kb. 300 m-re. Megközelíthető, gyalog, kerékpárral, autóval és autóbusszal.

Az óvoda 1970-ben épült 2 csoportszobával. Működést 1972-ben kezdte meg, ekkor a fenntartó a helyi iskola. 1987-től független intézményként működött, majd 1991-ben ismét az iskola lett a fenntartó, melytől 2013-tól váltunk külön, így az önkormányzat fenntartása alatt önálló intézményként működik. A gyermeklétszám fokozatos növekedésével 1987-ben egy csoportszobával és a hozzá tartozó vizesblokkal bővült az épület, társadalmi kezdeményezésre illetve az akkori Tanács segítségével. 2001-ben a mosdók felújítása, illetve a nyílászárók cseréje, az épület külső, belső felújítása is megtörtént.

Az udvari játszótér felújítása 2015 márciusában fejeződött be. Az udvar mérete a gyermeklétszámhoz viszonyítva kicsi, a gyermekek egészséges mozgásigényének kielégítését nem szolgálja, azonban ezt az udvari játékok nagymértékben segítik (hinta, lipityóka, mászóka, csúszda, homokozó).

6.2. Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha működése jelenleg

Jelenleg a meglévő óvodaépület bővítése és átalakítása folyik TOP-4.1.1-15-SB1-2016-00024 számú projekt alapján, melyet a fenntartó, Vasmegyer Község Önkormányzata kezdeményezett. Ennek célja a település óvodájában a túlzsúfoltság felszámolása, óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása, valamint a szolgáltatások minőségének fejlesztése

A fejlesztés eredményeként az óvoda jelenlegi épületegyüttesének átalakítása valamint új épületszárny kialakítása valósul meg, emellett bútor és eszközbeszerzés segíti az intézmény megfelelő működését, amely segítségével az esélyegyenlőség elvét szem

előtt tartva a település biztosítja a minőségi szolgáltatásokhoz való kirekesztés nélküli hozzáférést. A beruházásnak köszönhetően új helyiségek és funkciók kerülnek kialakításra, többek között gyermekmosdó, csoportszoba, gépház, szennyes raktár, tornaszoba, iroda, fejlesztő szoba, jönnek létre.

A felújítandó és az új épületrész esetében is a teljes akadálymentesítés (burkolatok, nyílászárók, küszöbmentesítés, korlát és lépcsőkialakítások, járda és rámpa kialakítás, akadálymentes wc, akadálymentes parkoló) valósul meg.

A beruházást követően plusz 1 új csoportszoba létrehozásával, a csoportok korosztálynkénti megoszlását és további 25 fő befogadását teszi lehetővé az épület.

A fejlesztés során kiemelt hangsúlyt fektetnek az újrahasznosíthatóságra illetve a környezetbarát és energia megtakarítást eredményező megoldásokra. Az építés során a villamos energia felhasználást napelemes rendszerrel, alternatív energiahasznosítással kívánják csökkenteni.

Emiatt az idei, azaz a 2018-2019-es nevelési évet átmeneti szükségelhelyezéssel oldotta meg a fenntartó. A jelenleg a 2,5 és 3 éves gyermekek az orvosi szolgálati lakásban vannak elhelyezve, ahol az udvar kicsi, árnyékos, a korosztálynak megfelelő játékokkal (mozdítható, mobiljátékokkal) felszerelt. Sajnos a vizesblokk nem alkalmazkodik a gyermekek méretéhez. A másik két csoport a helyi Művelődési Házban tölti mindennapjait, ahol 2 különálló nagyterem átalakításával (berendezésével) oldottuk meg, hogy a gyermekek minden napjaikat megfelelő, biztonságos, egészséges környezetben tölthessék el. A mindennapjaink azonban nem zökkenőmentesek. A nagy létszámú csoportok mellett, átmeneti problémát okoz, hogy a mosdóhelyiség eszközei nem az óvoda gyermekek méretének megfelelőek, ezért nagyobb odafigyelést, körütekintést igényel használatuk. Emellett a mosdóhelyiség megközelíthetősége csak az egyik ideiglenesen kialakított csoportszobából, vagy az udvarról lehetséges, így rossz idő esetén ez újabb problémát vet fel, mind a folyamatosság, mind a zavartalan óvodai élettel kapcsolatban.

Az épülethez tartozó udvar nagy, így kielégíti a gyermekek mozgásigényét, a problémát az jelenti, hogy csak mobiljátékokat tudunk használni, a gyermekeknek hiányzik a csúszda, a lipityóka, hinta és a mászóka, mely aktívan segítette a nagymozgásuk fejlődését. Emellett az udvaron nincs árnyékos lehetőség, ezért folyamatosan figyelünk kell a gyermekek folyadékpótlására, illetve a napszúrás, hőség megelőzésére,

Azonban az intézményvezető és az óvoda dolgozói, mind arra törekszünk, hogy a gyermekek ezekből a problémákból minél kevesebbet vegyenek észre, zavartalan működés mellett, aktív fejlődésük megvalósítható legyen.

Az óvodában, mint másodlagos szocializációs színtérben, fontos, hogy a gyermek ebben a közösségben is boldogan élhessen. Mindehhez a család és az óvoda megértő együttműködésére van szükség, hiszen az óvodai nevelés alapértékei a családdal történő együttnevelésben teljessé válnak ki. *„Együttműködés fontossága abban rejlik, hogy a szülők megértsék, elfogadják, szükségesnek érezzék az intézményes nevelést gyermekeik számára.”*¹⁵

A szülőkkel való hatékony bánásmódhoz szükséges a szociális kompetenciák kifejlesztése az óvodapedagógusok részéről, ugyanis a roma, illetve hátrányos helyzetű szülők esetében ez a problémakezelés egyik domináns eleme.

Szakmai kihívás az óvodai nevelésben, ezen szülők megnyerése, hiszen ez fontos az együttneveléshez, s ezzel elősegíthető a gyermek optimális fejlődése. *„Az útkeresés a szülők részéről igényként jelenik meg, hiszen érezhetően erősödik az a tendencia, mely szerint a gyermek fejlettségi szintjét fontosnak tartja, de az ehhez szükséges teendőket nem igazán kívánja visszavinni a család falai közé.”*¹⁶

Személyi feltételek:

Intézményvezető/óvodavezető: 1 fő

Óvodapedagógus: 6 fő – aktív dolgozó 4 fő, ebből 2 gyakornoki besorolásban.

2 óvodapedagógus gyeden illetve gyesen van, sajnos a folyamatosam hirdetett határozott idejű óvodapedagógusi állásra eddig nem volt jelentkező.

Dajka: 3 fő

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

Gyermeklétszám:

Az óvodában 3-7 éves gyermekek nevelése történik.

Férőhelyek száma: 75 fő

Fenntartói engedéllyel: 90 fő

Jelenleg az óvodába beíratott gyermekek száma 79 fő

Az intézményünkben a hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma közel 48%, ebből következően az óvodának komoly

---

¹⁵ Perlai Rezsőné: A család és az óvoda kapcsolata, 2002. 23.o.

¹⁶ Ferőné Komolay Anikó: A cigány gyermekek szüleivel való együttműködés mint szerepkihívás, 135.o.

hátránycsökkentő, szocializációs szerepe van, amit a nevelőmunkában érvényesítenünk kell.

Jelenleg az óvodába beíratott 79 gyerek közül 26 fő hátrányos helyzetű valamint 12 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

Rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosult 52 fő.

Az óvodai csoportok nyugodt, szeretetteljes légköre, az óvodapedagógusok valamint a dajkák megkülönböztetett figyelme, emellett az óvodai élet inger gazdag környezet biztosítja, hogy minden kisgyermek a sajátosságainak figyelembe vételével, a neki megfelelő tempóban fokozatosan fejlődjön és felzárkózhasson.

A 2019-2020-as nevelési évet reméljük, már a megújult és kibővített óvoda épületében kezdjük.

7. Intézményfejlesztés a Vas megyei Mesevár Óvoda és Konyhában

7.1. Intézményfejlesztés az esélyteremtéssel kapcsolatosan általánosan

Intézményfejlesztés meghatározása:

- „Tényekre alapozott, tervszerű változtatási folyamat,
- a tanulás eredményességének növelésére, és az azt támogató feltételekre irányul,
- az adott intézményre adaptált,
- az intézmény vezetésének részvételével, irányításával, támogatásával zajlik,
- a megvalósításáért és az eredményességéért a vezetés a felelős.”¹⁷

Taktikai, stratégiai lépések az intézményfejlesztés során.

„A **stratégia** az irány meghatározása egy meghatározott időszakra.”¹⁸ A meghatározott időszak lehet rövidebb (pl.: 1 év), illetve hosszabb (pl.: 3 év). A stratégia, tehát mindig adott időszakra fókuszál, meghatározott célokra épül, majd ezekből összpontosít csoport szintre

„A **taktika** a stratégia megvalósítását célzó egyes lépések sorozata.”¹⁹ Ez már tartalmazza a konkrét, gyakorlati lépéseket, nem csak elérendő célokat fogalmaz meg.

Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy egy összetett feladatról van szó, mely komplex módon valósul meg, az intézmény vezetőjének, pedagógusainak együttműködő, egymásra ható munkája során, melyhez szükséges Life Long Learning (élethosszig tartó tanulás). Mindezek szükségesek a változó társadalmi szükségletek, a gyorsan változó tudás miatt, mely ismeretek elengedhetetlenek a mindennapokban. A stratégiai elemek mindegyike nélkülözhetetlen az intézményfejlesztés sikerességében.

¹⁷ in.: <http://slideplayer.hu/slide/2675864/> 2018.05.10. 20:47; Intézményfejlesztés, változáskezelés a gyakorlatban, Demjén 2014.10. 16-18., TÁMOP 3.1.4.-12/2-2012-0920

¹⁸ in.: <http://slideplayer.hu/slide/2675864/> 2018.05.11. 15:09; Intézményfejlesztés, változáskezelés a gyakorlatban, Demjén 2014.10. 16-18., TÁMOP 3.1.4.-12/2-2012-0920

¹⁹ in.: <http://slideplayer.hu/slide/2675864/> 2018.05.11. 15:15; Intézményfejlesztés, változáskezelés a gyakorlatban, Demjén 2014.10. 16-18., TÁMOP 3.1.4.-12/2-2012-0920

7.2. EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”

Az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”, mely projekt megvalósítója az Oktatási Hivatal, 550 óvoda 1100 óvodapedagógusát vonta be a programba, azért, hogy a projekt céljaként, az intézmények munkáját, hátránykompenzációs pedagógiai tevékenységét segítse. Ezen projektben az óvodánk is részt vesz.

A minőségi neveléshez való hozzáférés támogatásaként a következőket biztosítja a projekt:

- Modellértékű programok továbbfejlesztése, elterjesztése, támogatása.
- Folyamatos intézményszintű szakmai támogatás 2018. januártól.
- A gyermekközpontú és családorientált szemlélet megerősítése.
- A szülők tájékoztatásának, együttműködésének erősítése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek nyomon követése.
- Az óvoda-iskola átmenet előkészítése és megkönnyítése érdekében az iskolákkal való együttműködés megerősítése.

A projektbe közvetlen és közvetett célcsoportok vannak.

Közvetlen célcsoportba tartoznak a kiválasztott óvodába járó gyerekek, az itt dolgozó óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítő alkalmazottak.

Közvetett célcsoport tagjai, az ezekhez az óvodákhoz kapcsolódó szülők, fenntartók, az óvodapedagógusok együttműködő partnereik.

Közreműködők, a projektben résztvevő óvodapedagógusok, ezen óvodák alkalmazottai, trénerek, konzulensek, szupervízorok, kutatók, egyéni fejlesztő szakemberek valamint főiskolai hallgatók.

A projektben résztvevő óvodák delegáltjai, részt vettek egy 30 órás „óvodai esélyteremtő és intézményfejlesztő program és eszközrendszer” engedéllyel rendelkező továbbképzésen, majd 2018. januárjától 30 hónapon keresztül az Oktatási Hivatal alkalmazottai, akiket munkajogviszony keretében bevon az OH a projekt szakmai feladataiba. Emellett az óvodapedagógusoknak 30 hónapon keresztül konzulenszt biztosít, aki segíti őket a fejlesztő munkában. A bevont óvodapedagógus aktív közreműködésével segíti a közös gondolkodást az esélyteremtés pedagógiai és intézményi tartalmáról, valamint módszereiről.

A pedagógiai munka kiemelt területei a projekt során a kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszédészlelés fejlődésének elősegítése); Érzelmi nevelés, szocializáció fejlesztése, valamint az egészséges életmódra nevelés.

Az Oktatási hivatal a projekt segítségével,

- Az óvoda igényeinek figyelembevételével kulturális és/vagy sportrendezvényeken való részvételt biztosít.
- Hozzájárul a intézmény feladat ellátási helyén a pedagógiai szükségletek szerint többletszolgáltatást igénylő gyermekek egyéni fejlesztéséhez.
- Az együttműködő feladat ellátási hely pedagógusainak szakmai munkáját tudásmegosztó fórumokon, workshop-on való részvétellel segíti.
- Valamint az együttműködő óvodáknak eszközöket juttat, melyet közbeszerzés útján szerez be.²⁰

7.3. „Esélyteremtő óvoda” megvalósítása intézményünkben a Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyhában

Az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda” projekt keretében 2017.október 12-14 között óvodapedagógus társammal, intézményi delegáltakként részt vettünk a szakmai továbbképzésen, melyet sikeresen elvégeztünk.

Ezt követően 2018. januárjától elkezdődött a hatékony munka, melyben munkánkat a kijelölt konzulens segíti, aki havonta jár egyéni konzultációkra intézményünkbe.

Havonta kijelölt feladataink vannak, mint például az intézményt érintő probléma lista összeállítása, súlypontosítása. Hátrányos helyzetű gyermekek számának ellenőrzése, adategyeztetése, munkacsoport létrehozása, melynek tagjai az óvodánk óvodapedagógusai, intézményi cselekvési terv elkészítése az adott problémának megfelelően, majd ezek megvalósítása, ezek értékelése, település bemutatása.

Mindemellett csoportos találkozón is részt veszünk havonta. Az első ilyen csoportos találkozón, megismerkedtünk a csoportunkat alkotó 6 óvoda delegáltjaival, majd megismerhettük a problémalistákat, melyeket súlypontosítottunk. Tapasztalatom az volt, hogy a csoportba tartozó óvodák hasonló problémákkal küzdenek, eltérés csak a súlypontosításban alakult ki.

---

²⁰ in.: <https://www.oktatas.hu/kozneveles/projektek/efop313> 2019.03.05. 21:55

A megfogalmazott problémákat kielemeztük, /miből adódhat/, majd javaslatokat tettünk ezek megoldására. Ezen megbeszélés során szerzett információkat, tapasztalatokat hasznosítottam ezt követően a munkám során, mely hatékonyabbá vált ezáltal.

Téma volt még a HH és HHH-s gyermekekkel kapcsolatos adatgyűjtés, ennek folyamatos figyelemmel kísérése, az intézmény saját cselekvési tervének elkészítése az adott problémának megfelelően, valamint azon HH és HHH gyermekek kiválogatása, akik fejlődését a projekt végéig nyomon követjük az egyéni fejlődési napló segítségével.

A cselekvési tervek ismertetése során nagyon sok hasznos információval gazdagodtunk, melyet a mindennapi tevékenységeinkben, a szülőkkel való kapcsolatteremtésben használni tudunk.

Minden csoporttalálkozó hasznosnak bizonyult, hiszen a közvetlen eszmecsere során olyan új információkkal, tevékenységi tervekkel gazdagodtunk, melyet felhasználva újabb sikereket érhetünk el a céljaink megvalósítása érdekében.

A projekt keretében megvalósított cselekvési terv 3 szinten valósul meg, intézményi, óvodai csoport, és a gyermek szintjén. A tervezés és megvalósítás is ennek megfelelően történik.

Az intézményvezető feladata az intézményi szinten belül valósul meg, ezek a következők:

- A bevont óvodapedagógusok, mint projektvezetők elképzelésének támogatása.
- A vezető részéről, meg kell, hogy jelenjen változások menedzselése, mint például kapcsolattartás a fenntartóval, POK-kal, civil szervezetekkel.
- A változásra rá kell építeni egy mérési rendszert, hogy legyen információ arról, hogy mi lett a hatása annak, amit elindítottunk.
- Pedagógus fejlődés támogatása, hiszen bármilyen innovációhoz humánerőforrásra van szükség.

8. Vezetés, vezető

A vezetés „egy adott szervezetben az emberek meghatározott feladatok elvégzésére történő aktivizálását, az objektív cél (az óvoda célja) és a szubjektív emberi törekvések (egyéni vágyak) összhangjának megteremtése útján.”²¹

Más megközelítésből „a vezetés a vezető által tudományosan megalapozott vezetési ismeretek és módszerek tudatos alkalmazásával – a változó környezeti feltételek között – a szervezet rendszerjellegű működtetése, valamint a célkitűzés – folyamat – a szervezet egyensúlyi állapotának biztosítása mellett a hatékonyság kívánt mértékű növelése.”²²

Jelen esetben a szervezet az óvoda, ahol a cél az elsődleges szocializációs színtér a család és a másodlagos szocializációs színtérként működő óvoda együttműködése a gyermekek személyiségének, képességeinek és testi fejlődésének érdekében.

A vezetés, mint fogalom meghatározására a leggyakrabban az alábbi válaszokat adjuk:

A vezetés:

- az emberek befolyásolása,
- változtatási tevékenység,
- hatalom gyakorlása,
- olyan tevékenység, mely során meghatározzuk a célokat, az azok eléréséhez vezető utakat és módszereket.²³

A vezetés, tehát egy komplex folyamat, amelyben a kitűzött célok elérése érdekében a vezető megalapozott tudásával, változatos módszereivel, következetességével igyekszik elérni, hogy az intézmény valamennyi dolgozója e cél elérése érdekében a tudásuk és képességüknek megfelelően végezzék feladataikat.

A vezető, tehát olyan személy, aki az elképzelései megvalósításához, saját erőfeszítésein kívül mások elképzeléseit, képességeit is felhasználja. Egy vezető ugyanis képes rávenni arra beosztottait, hogy kövessék, meghallgatja a dolgozóit, figyelembe veszi, azok képzeléseit, törekszik az élethosszig tartó tanulásra, készségeinek, kompetenciáinak

---

²¹ Kővér Sándorné dr.: Óvodavezetés nem csak vezetőknek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánási Béke Mg sz Nyomda Üzemében, 2002., 17. o.

²² Gulyás L. – Szende L.: A vezetésfejlesztés komplex vizsgálata. MÉM Mérnök- és Vezetőtovábbképző Intézet, Budapest, 1984.

²³ Dr.Kalicz Éva – Dr. Mezei Gyula: Alkalmazott vezetéselmélet, BME, Budapest, 2012. 8-9 o.

fejlesztésre, és a megszerzett tudás hatékony átadására. Miközben látókörét szélesíti, a lehetőségeket kihasználva, olyan emberré válik, akire embertársai felnéznek.

Ezen tulajdonságok a jó vezető képességei közé tartoznak, kiemelve azt, hogy pozitívan tud hatni másokra. Egy jó vezető törődik embertársaival, beosztottjaival, képes a pozitív kapcsolatok kiépítésére, megtanulja, hogyan kommunikáljon, és hogyan motiváljon céljai elérése érdekében. Összegezve a fent leírtakat, elmondhatjuk, hogy a vezetés, mint irányítás tényezői a jellemesség, a motiváció, a jó kommunikációs készség, pozitív gondolkodás, és az előrelátás.²⁴

Ahhoz, hogy egy intézményben, jelen esetben az óvodában kitűzött célok megvalósulhassanak, nagyon fontos, hogy a vezető milyen vezetési stílust képvisel.

8.1. Vezetési stílusok

Klasszikus vezetési stílusok Kurt Lewin szerint:

- a. autokratikus vezető
- b. demokratikus vezető
- c. laissez-faire vezető

Az *autokratikus* vezető, aki minden döntést egyedül hoz, egyedül vezet, beosztottjait szigorú ellenőrzés alatt tartja. Módszerére a parancs és az utasítás jellemző. A *demokratikus* vezető megosztja a feladatokat, alkalmat ad döntés előtt a dolgok megvitatására, majd a döntéshozatalnál figyelembe veszi a csoport véleményét. Az ő módszere a kompromisszum keresése a vita és a meggyőzés révén. Ennek köszönhetően a csoporttagok nyitottak lesznek a problémák és azok megoldása iránt. A *laissez-faire* vezető a döntést és az ehhez vezető utat is a csoporttagokra hagyja, a nem vezetést testesíti meg, csak passzívan vesz részt a csoport tevékenységében, esetenként kérésre segítséget nyújt. Emiatt a csoportra az anarchia jellemző, melyben a csoport tagjaiból kivált informális vezető hozza meg a döntéseket.²⁵

---

²⁴ Jim Dorman: A siker tízparancsolata, Hungarian edition Network TwentyOne Kft., 1996, 2000. 207-209. oldal.

²⁵ Kozma Béla: Pedagógia I. Comenius Bt., Pécs, 2001. 122-123. o.

8.2. Vezető személyisége

Személyiség az egyén tulajdonságainak sajátos összessége. Belső feltételek egymáshoz kapcsolódása, a külső környezeti hatásokra történő kialakulása. Egyedüli, mindenki mástól különböző és viszonylagos állandósága van.

A vezető személyisége több összetevőből áll. Egyik legfontosabb az emberismeret, a társismeret, melynek alapja:

- Az emberrel való helyes bánásmód.
- A különböző szinteken végmenő szervezés és vezetés.
- A életfogytig tartó tanulás.
- A tanítás és a nevelés.²⁶

Ahhoz, hogy egy szervezet közössége működjön, szükség van a vezető tevékenységére. A vezetők a szervezet életében kiemelt helyen szerepelnek. A vezetővé válás feltételei a következők:

1. A karizma, karizmatikusság, a vezető valamilyen küldetéstudattal, elhivatottsággal rendelkezik.
2. Erőszak, behódolás során a vezető, vezetői szerepét különböző nyílt vagy rejtett, erőszakos módszerekkel gyakorolja.
3. Születési előjog során a vezetővé válás során rokoni, vérségi kapcsolatok érvényesülnek.
4. Rokonszenv és bizalom során a vezető kiválasztásában érvényesül a bizalom, az ismertség, a közös neveltetés és a közös élmények hatása.
5. Választás, szavazás a vezető személyéről, mely a demokráciában számos területen érvényesül.
6. Képzettség, képesítés, jelen esetben az intézményvezetői állás betöltésének egyik alapfeltétele a szakirányú felsőfokú képzettség megszerzése.
7. Tulajdonságelméletek, eszerint a vezetéshez különböző képességekre és tulajdonságokra is szüksége van a vezetőnek, azonban a sikeres vezetéshez ezek még nem nyújtanak elég alapot, ehhez más feltételeknek is érvényesülniük kell.
8. Kontingencia elmélet, mely során a vezető tevékenységeinek helyzeti meghatározóit, a személyiségtényezőivel vetíti egymásra.

---

²⁶ Sarka Ferenc: Alkalmazott vezetéselmélet II. tanulási segédlet, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar 2016. 3.o.

9. A véletlen, jókor lenni, jó helyen. Fontos, hogy a vezető képes legyen, az adott lehetőségek valóra váltására.
10. Szociológiailag preferált jegyek, ilyen például az életkor, a nem lokális tagság, származás vagy a politikához való viszony is lehetnek a vezető kiválasztásnak fő tényezői.
11. Mindemellett a vezetővé válás egyik fontos tényezője az alkalmassági vizsgálatok, mely folyamat során történik a kiválasztás.²⁷

8.3. Az intézményvezető személyiségjegyei

1. Egyik fő jellemzője, hogy legyen kiegyensúlyozott és harmonikus egyéniség. Fontos, hogy nyugalmat árásszon és biztonságérzetet jelentsen környezet számára. Szükséges, hogy egy szilárd jellemű, erős egyéniség legyen, aki nem hajlandó manipulációra, intrikára, elvtelen ígéretésekre. A belső nyugtalanság ugyanis rossz munkahelyi légkört teremt, hiszen ez a nyugtalanság kihat a vezető környezetére is.
2. Jellemezze a kezdeményezőkézség! Itt a hagyományok, értékek ápolása mellett nagyon fontos az új iránti nyitottság, az innováció, mely során segíti az új módszerek, kezdeményezések bevezetését. Mindezek során azonban számba veszi a várható kedvezőtlen feltételeket, illetve újításokat csak akkor vezet be, ha ehhez megteremti a szükséges feltételeket, illetve el tudja fogadtatni azokat.
3. A siker egyik elengedhetetlen feltétele a vezető kommunikációs készsége, mely fontos a kapcsolatok kialakításában, ápolásában, mind a szervezet tagjai, a gyermekek, a szülők, a fenntartó valamint a partnerek megnyerése és megtartása során. A tárgyalások során az érvek és meggyőzések alkalmazásával szerezhet érvényt igazának, elképzeléseinek.
4. A vezető munkája során nélkülözhetetlen az irányítás készsége, mely során koncepcióját el tudja fogadtatni a szervezet tagjaival, majd a feladatok végrehajtását meg tudja tervezni és szervezni, ezzel és a személyiségével garantálja az intézmény zavartalan működését. Fontos még a jó helyzetfelismerő képesség, valamint az erre épülő gyors reagáló képesség, amely a váratlan szituációk

---

²⁷ <https://doksi.hu/get.php?lid=26946> 2019.03.31. 11:09

megoldását jelenti, mely szintén az intézmény problémamentes funkcionálásának feltétele.

5. A pedagógiai vezető erénye a közösségalkotó képessége, amelyben saját pedagógiai tapasztalatait felhasználva igyekszik szerepet játszani a közösséggé válás folyamatában. a különböző helyzetek során.
6. Az eddig felsoroltakból is kitűnik, hogy a vezetőnek kellően kell ismernie önmagát, saját erényeit és hátrányait, tudnia kell, hogy mire képes. Mindezek szükségesek ahhoz, hogy a felmerülő bajokat, nehézségeket le tudja küzdeni.
7. Ahhoz, hogy valaki jó vezető legyen, tudnia kell uralkodnia érzelmei fölött. Érzelmek nem vezethetik döntéseiben.²⁸

A felsoroltakon kívül követelmény, hogy a vezető tájékozott legyen a vezetéselméletben, átfogó pedagógiai kultúrával, valamint szakmai gyakorlattal rendelkezzen, mely során számos értékei, és negatívumai kitűnnek. Mindezek mellett szükséges az igazgatási, gazdálkodási, jogi- és vezetéspszichológiai ismeretek megléte.

8.4. A vezető feladatai, funkciói

A vezető feladatai:

A köznevelési intézmény feladatait a 2011.évi CXC törvény 69 § (1) bekezdése tartalmazza részletesen.

Általánosan a vezető feladatai a tervezés, szervezés. összehangolás és maga a vezetés.

A tervezés során különféle megvalósítandó célokat tűz ki az intézmény, a szervezet tagjai elé. A szervezés során a vezető biztosítja a célok eléréséhez érdekében végzett feladatokhoz szükséges erőforrásokat. Az összehangolás a vezető részéről a szervezet kialakítása mellett annak hatékony működtetését is jelenti. Míg a vezetés olyan, sajátos emberi tevékenység, amely során 1 ember másokat készítet közösségi célok elérésére, tehát motiválja őket.

Vezetés funkciói:

„A vezetési funkciókat olyan sajátos tevékenységnek tekintjük, melyek segítségével a vezetés ellátja a szervezet működéséből adódó feladatokat”²⁹

---

²⁸ Dr.Kalicz Éva – Dr. Mezei Gyula: Alkalmazott vezetéselmélet, BME, Budapest, 2012. 235-240.

²⁹ Kövér Sándorné dr.: Óvodavezetés nem csak vezetőknak, Hajdúböszörmény, Hajdúnánási Béke Műszaki Nyomda Üzemében, 2002.,79.o.

A vezetési funkciók harmonikusan illeszkednek a szervezet működéséhez.

Ilyen vezetési funkciók:

1. tájékozódás
2. tervezés,
3. szervezés
4. döntés
5. utasítás
6. összehangolás
7. áttekintés
8. ellenőrzés
9. értékelés

A felsorolt folyamat elemek azonban a gyakorlatban nem különülnek el élesen a tervezés, megalapozza a többi szerep gyakorlását. Tervezni azonban nem lehet értékelésből levont helyzetelemzés nélkül. Az értékeléshez azonban az ellenőrzés nyújtja a valóságos értékeket, a tényeket. Mindezt meg kell szervezni és minden vezetési eljárás során dönteni kell.³⁰

---

³⁰ Kövér Sándorné dr.: Óvodavezetés nem csak vezetőknek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánási Béke Mg sz Nyomda Üzemében, 2002.,79.-80.o.

9. Vizsgálat

9.1. Kutatási módszer a szakdolgozat elkészítése során

A szakdolgozat elkészítése során egyféle kutatási módszert alkalmaztam a kérdőívezést, mely két különböző csoportot érintett, a szülőket és óvodapedagógusokat. Ennek megfelelően két különböző kérdőívet készítettem. Azért választottam ezt a kutatási formát, mert ennek segítségével több ember válaszát ismerhettem meg, tehát szélesebb körben tájékozódhattam. A kérdőívben szereplő kérdéseket igyekeztem úgy megfogalmazni, hogy azok egyszerűek és érthetőek legyenek, ennek megfelelően könnyebb a válaszadás lehetősége.

9.1.1. Szülői kérdőív kiértékelése

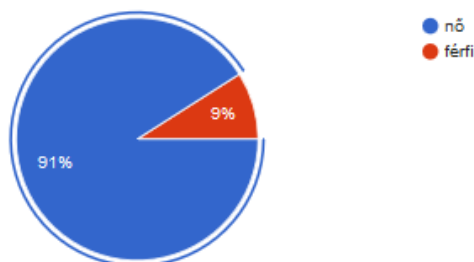
Kérdőívemet **„Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok”** című szakdolgozatomban végzett kutatással kapcsolatosan készítettem. A kérdőív kitöltése anonim volt, melyet olyan szülők között osztottam meg, akiknek gyermeke olyan intézménybe, óvodába jár, vagy járt az elmúlt évben, amely bekapcsolódott az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”-hoz, mely projekt megvalósítója az Oktatási Hivatal. A projektbe bevont óvodapedagógusokkal történő csoportos találkozás alkalmával ugyanis kiderült, hogy problémáink hasonlóak, vagy ugyan azok. Érttem ezalatt a szülők inaktivitását az óvodai élettel, a gyermekükkel kapcsolatosan, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedési, magatartási nehézségeit, mely problémát jelent az óvodapedagógusok számára.

A kérdőív kitöltését követően a következő kérdésekre adott válaszokat használtam fel a szakdolgozatomban az ismereteim bővítésére.

9.1.2. Szülőre, gyermekre vonatkozó kérdések

1. A kérdezett neme:

100 válasz

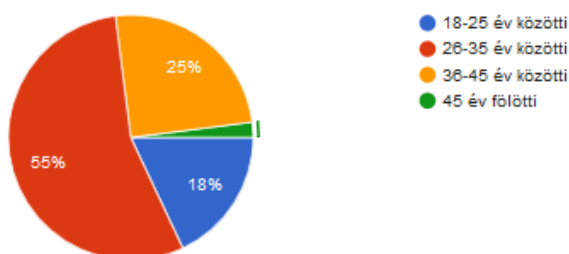
3. sz. ábra: Nemek szerinti megoszlás

forrás:Saját kérdőív alapján

Amint az a válaszokból is kiderül, a megkérdezett 100 fő közül 91 nő és 9 férfi töltötte ki a kérdőívet. Tapasztalatom azt mutatja, hogy az apukák inaktívabbak, érdektelenebbek a gyermekük óvodai életével kapcsolatban, melynek oka nem feltétlenül a családfenntartás. Feltételezem, hogy a nők, azaz az anyukák érzik elsősorban feladatuknak a gyermekük óvodai élettel kapcsolatos teendők elvégzését.

2. Hány éves Ön?

100 válasz

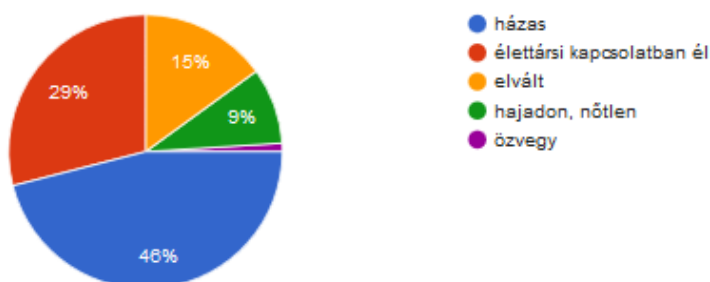
4. sz. ábra: Szülők életkora

forrás:Saját kérdőív alapján

A második kérdésre adott válaszok alapján 55 fő a 26-35 év közötti nők és férfiak közül került ki, míg a reflektálók 25 %-a 36-45 év közötti, 18%-a a 18-25 év közötti, míg 2 fő 45 év fölötti. Egyértelműen látszik, hogy a válaszadók 73 %-a 35 éven aluli, míg a kitolódott, késői gyerekvállalás 27%-ra jellemző. Az óvodánkba járó gyermekek esetében van olyan szülő, aki most 23 éves és a 6. gyermekét várja, akik közül kettő már óvodába jár, a legidősebb szeptembertől iskolás lesz. Az édesanya a testvéreivel és az édesanyjával illetve annak élettársával él együtt. Állandó párja nincs, a 6 gyermek 3 apától van.

3. Mi az Ön családi állapota?

100 válasz

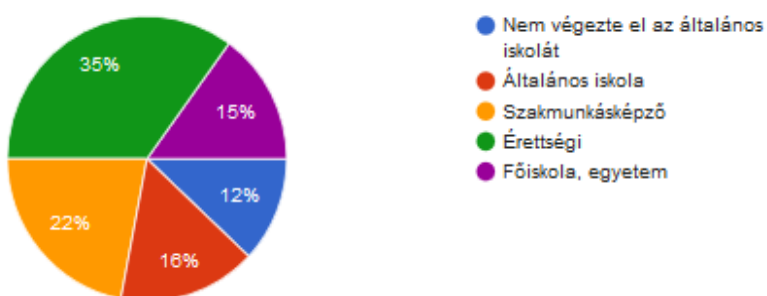
5. sz. ábra: Családi állapot

forrás: Saját kérdőív alapján

A harmadik kérdés a válaszadók családi állapotára vonatkozott, melyből kiderül, hogy csak 46% él házasságban, 28%-uk pedig élettársi kapcsolatban. A reflektálók közül 25 fő valamilyen oknál fogva egyedül neveli gyermekét/gyermekait, akik így csonka családban nevelkednek. Sajnos az eredményekből kitűnik, hogy megnövekedett az élettársi kapcsolatban élők száma, a probléma az, hogy ezek a kapcsolatok többségükben csak rövid ideig tartanak, mely megnöveli az ilyen családokban nevelkedő gyermekek szociális beilleszkedési problémáit, hiszen az otthonról származó problémák begyűrűznek az óvodai életbe is a gyermekek magatartásán keresztül.

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

100 válasz

6. sz. ábra: Szülők iskolai végzettsége

forrás: Saját kérdőív alapján

Az iskolai végzettségre vonatkozó eredményekből kiderül, hogy a válaszadók 28%-a még mindig aluliskolázott, amely azt jelenti, hogy mivel nincs semmilyen

szakmája, így a munkaerőpiacon való elhelyezkedés esélye is minimális. Azok a gyermekek, akik olyan családban nőnek fel, ahol a szülők képzettség hiányában nem tudnak elhelyezkedni, emiatt, mindennapi megélhetési nehézségekkel küzdenek. Ennek következménye, hogy a minimális családi bevételi forrás, az esetleges magas gyermeklétszám következményeként a család céljait szolgáló lakás, annak tárgyai, környezete elhanyagolttá, gondozatlanná válik. A lakás felszereltsége hiányos, (fürdőszoba, WC, hiánya) a különböző szolgáltatások (víz, áram) megszűnésének köszönhetően a gyermekek ellátatlanokká, hátrányos helyzetűvé, esetleg veszélyeztetetté válnak.³¹ A probléma az, hogy ezzel amellet, hogy esetlegesen veszélyeztetik gyermekeiket, kihatnak azok későbbi életére is, hiszen a gyermekek a családban, mint elsődleges szocializációs színtérben *„elfogadják a családtagok, elsősorban a szülők viselkedési formáit, azonosulnak szokásaikkal, értékfelfogásaikkal, életvezetési céljaikkal és technikáival”*³² Tehát az ilyen családoknál előforduló negatív példa negatívan hat a gyermek értékrendjének kialakulására, emellett számos viselkedési és beilleszkedési zavart is okoz. Az óvodában, mint másodlagos szocializációs színtérben nagyon fontos pedagógiai feladatunk, ezen gyermekek egyéni képességeinek fejlesztése, valamint szociális hátrányaik csökkentése.

A következő három kérdés a család gyermekeire, óvodába járó gyermekeinek létszámára vonatkoztak. Ebből kiderül, hogy a válaszadók 13%-ának 4 vagy ennél több kiskorú gyermeke van, a 3 kiskorú gyermeket nevelők száma a megkérdezettek 20%-a, míg a kétgyermekes családok száma 33%, az egy gyermeket nevelő reflektálók száma 34%. A kérdőívet kitöltők közel egy harmada 3 vagy annál több gyermeket nevel. Tapasztalataim azt mutatják, hogy az egyes családoknál előforduló magas gyermeklétszámot a gyermekek szeretete mellett az is indokolja, hogy legtöbb esetben, ezeknél a családoknál a gyermekek után járó családi pótlék az egyik fő bevételi forrás. Van olyan család, amelynek 5 kiskorú gyermekéből jelenleg 4 óvodába jár. Emellett azonban, sajnos azt is tapasztalom, hogy ezzel ellentétben, azokban a családokban ahol mindkét szülő dolgozik, rendszerint az 1 vagy 2 gyermekes családmodell a követendő.

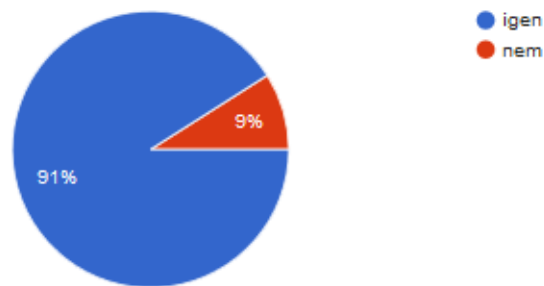
---

³¹ Veczkó József: Gyermek- és Ifjúságvédelem, Család- és gyermekérdekek, Kiadja: APC-Stúdió, Gyula, 2002., 65.o.

³² Veczkó József: Gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai nézőpontból, Társadalmi, család- és gyermekérdekek, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2007.

8. Gyermek(ei) jár(nak)/(tak)-e rendszeresen óvodába?

100 válasz

7. sz. ábra: Rendszeres óvodába járás

forrás: Saját kérdőív alapján

A válaszadók 91%-a nyilatkozta, azt, hogy gyermeke rendszeres jár óvodába. Mivel az óvoda másodlagos szocializációs színtér, ezért a gyermek hátrányainak csökkentésében óriási jelentőséggel bír, ezért mi óvodapedagógusok, arra törekszünk, hogy a lehető leghatékonyabb eszközökkel, motivációkkal, megpróbáljuk csökkenteni a gyermek óvodai hiányzását, mely törekvés, az utóbbi időben jelentős mértékű sikerrel is járt. A gyermek hiányzásának okaként 96%-ban a gyermek betegségét tüntették fel, 1 szülő hivatkozott arra, hogy nincs, aki felvigye a gyereket, 2 esetben pedig azt jelölték meg, hogy akkor hiányzik a gyermek, ha nincs kedve menni az óvodába a gyerekeknek.

Arra, a kérdésre, hogy beiratkozáskor, családlátogatáskor, felvették-e a kötelező gyermek adatain kívül a gyermekre vonatkozó anamnézis (otthoni körülményekre, betegségekre vonatkozó) információkat, a válaszadók közül 92-en igennel válaszoltak. Ezért azért is fontos, hiszen az óvodapedagógus az anamnézis segítségével részletes tájékoztatást kap a gyermek addigi életével kapcsolatban, legfőbb tulajdonságairól, betegségeiről, családszerkezetével kapcsolatosan. Mindez elengedhetetlen feltétele a gyermek megismerésének.

A következő kérdésekben a gyermek szociális helyzetével kapcsolatos kérdésekre kerestem a választ. Ezekből kiderül, hogy a válaszadók 54%-ának gyermeke jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, hátrányos helyzetű besorolást 35% esetében, halmozottan hátrányos helyzetű besorolást 24% válaszadó gyermekének esetében állapítottak meg. Ami elgondolkodtató, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapfeltétele a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításához, tehát kb. 5% válaszadó nem adott a besorolásnak megfelelő választ.

Arra a kérdésre, hogy akinek gyermeke nem sorolható sem a hátrányos, sem a halmozottan hátrányos helyzetűek közé mi az oka, a jogosulatlanság (szociális jólét), vagy az érdektelenség, a válaszadók több mint 2/3-a azt válaszolta, hogy azért, mert nem foglalkozott ezzel, ellentétben az 1/3-dal, aki nem jogosult rá. Az érdektelenséget a besorolással kapcsolatban véleményem szerint az adja, hogy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 2015. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében, a bölcsődében és az óvodában az ingyenes étkeztetésre való jogosultság kiterjed:

- a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekekre*
- b) akinek a családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,*
- c) családjában három vagy több gyermeket nevelnek*
- d) nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság, vagy*
- e) családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett, azaz nettó összegének 130 %-át, mely összeg 2019. január 1-től 128810 Ft/fő.³³*

Emellett a 2009-ben bevezetett óvodáztatási támogatás, melynek jogosultságát a helyi jegyző adta meg a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetre való tekintettel, s amelynek eredményeképpen a szülők gyermekük rendszeres óvodába járását követően 20000 Ft-ot kaptak, majd ezt követően a rendszeresen óvodába járó gyermek után további 10000Ft-ot kaptak félévente. 2015. szeptemberétől megszűnt, hiszen bevezették a 3. életévtől kötelező óvodai beíratás korhatárát. Ezzel megszűnt a motiváció a szülők irányába, melynek újbóli felkeltése, szintén az óvodapedagógusok feladatai közé sorolható.

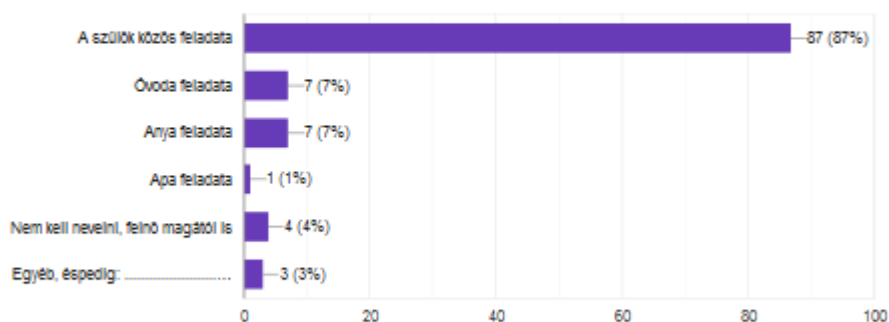
Arra a kérdésre, hogy hányan élnek egy lakásban, igen változó adatokat kaptam. A legtöbben azok vannak, akik 3-an vagy 4-en élnek egy lakásban, s ebből 2 felnőtt, a többi gyermek. Van azonban olyan család, ahol egy 3 szobás lakásban 20-an élnek együtt. Ez 3 generációt, és 3 külön családot érint. Emellett kb. a válaszadók 10%-a adott olyan választ, hogy ők 10-en, illetve 9-en élnek egy lakásban. Ezekre a családokra jellemző, hogy éveiket gyakran rossz létfeltételek mellett kell folytatniuk. Ezen lakások többségében nem biztosítottak az alapvető kondíciók, mint a víz, fűtés, WC. Ennek következménye az ott élők elhanyagolt higiénája. Előfordul ugyanis ezeknél a gyerekeknél, hogy több napon keresztül ugyanabba a már piszkos ruhába jönnek óvodába. A gyermekeknek nincs

³³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.TV> 1997. évi XXXI. tv. 21/B. § (1) cikkely 2019.04.01. 22:59

lehetőségük az elkülönülésre, hiszen nincs saját szobájuk, sőt ágyuk sem. Jellemző, hogy legtöbb esetben helyhiány, vagy egymás melegítése céljából többen alszanak egy ágyban összebújva.

**16. Az Ön véleményes szerint, kinek a feladata a gyermek nevelése?
Kérem az Ön véleményéhez legközelebb álló választ nevezze meg!**

100 válasz

8. sz. ábra: Gyermek nevelés a..... feladata

forrás: Saját kérdőív alapján

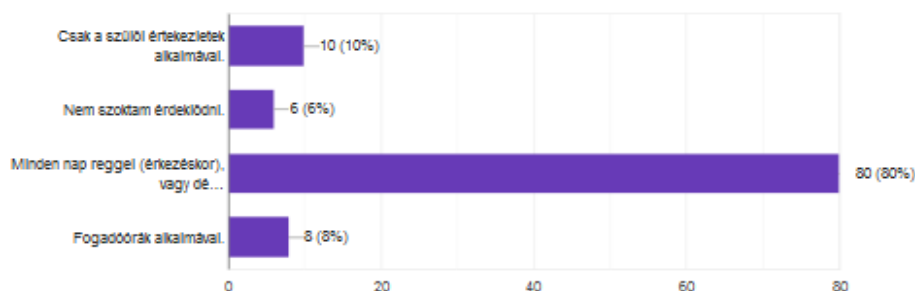
Amint azt a 8. sz. ábra diagramjából is láthatjuk a 100 válaszadó közül 87-en azt választották, hogy a gyermek nevelése a szülők közös feladata. Mint tudjuk, a gyermek életében a legfontosabb, az elsődleges szocializációs színtér a család, hiszen a gyermek viselkedését és fejlődését leginkább a szülői modell határozza meg, amely utánzásával fejlődik a gyermek szociális viselkedési képessége, az alkalmazkodó képessége, konfliktustűrése. Azonban a nem megfelelő minta követésével, ezen képességek elmaradottak lesznek, a gyermeknek pedig szociális és kulturális hátrányai keletkeznek. Mindezen hátrányok leküzdésében segíthet az óvoda, mint másodlagos szocializációs színtér, melynek kiemelt jelentőségét a gyermek nevelésében csak 7% tartotta fontosnak. Ami meglepő még, azon válaszadók száma pontosan 4 fő, akik azt a választ jelölték be, hogy „Nem kell nevelni, felnő magától is” a gyermek, ők valószínűleg úgy gondolják, hogy nincs szükség a gyermek nevelésére, azok magatartásának alakítására, a különböző képességeik fejlesztésére, akkor hogyan várják el, hogy a gyermek beilleszkedjen a társadalomba és aktív részese legyen annak. család

A család hogyan segítheti a gyermek jövőjét, fejlődését? Erre a kérdésre adott válaszokból kiderül, hogy a válaszadók 93%-a választotta azt, hogy odafigyeléssel, és a gyermek fejlődésével kapcsolatos érdeklődéssel, tudja segíteni a gyermeke jövőjét. 2%

gondolta úgy, hogy az anyagiakkal mindez megoldható, míg szintén 2 % adta azt a választ, hogy a szülő ebbe nem avatkozhat bele, mert a gyermek képességei a meghatározóak abban, hogy hogyan fejlődik. 3 % pedig úgy reflektált, hogy nem tud ebben segíteni a gyermeknek.

18. Milyen gyakran érdeklődik/ érdeklődött Ön gyermeke felől az óvodapedagógustól?

100 válasz

9. sz. ábra: Érdeklődés

forrás: Saját kérdőív alapján

A 18. kérdés arra vonatkozott, milyen gyakran érdeklődik a szülő az óvodapedagógustól a gyermeke felől. Erre a válaszadók 80%-a nyilatkozta azt, hogy minden nap reggel (érkezéskor) vagy délután. 10% csak a szülői értekezletek alkalmával, 8% a fogadóórákon, míg 6% nyilatkozta azt, hogy nem szokott érdeklődni a gyermeke felől. Sajnos a tapasztalatom ezzel ellentétes, a mi óvodánkban nem vettem észre ilyen nagyfokú érdeklődést a szülők részéről.

A következő kérdésre, mely arra vonatkozott, hogy „Meg szokta-e, meg beszélte-e gyermekével/gyermekeivel, hogy mi történt aznap az óvodában?”, már 96 fő adott igenlő, míg 7 nemleges választ.

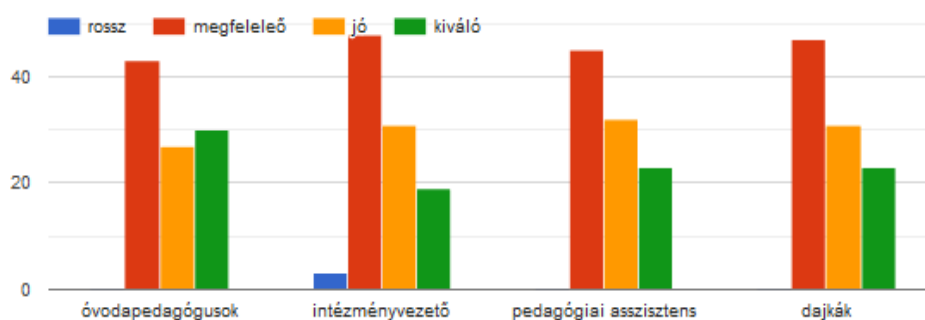
9.1.3. Óvodával, mint intézménnyel kapcsolatos kérdések

A konfliktussal kapcsolatos kérdéseknél kiderül, hogy minimális mértékben 3-8%-ban az intézményben felsoroltak közül volt konfliktusa a szülőknek. 3 szülő nyilatkozta azt, hogy technikai dolgozóval volt problémája, pl.: hogy a dajka aktívan belefolyik, beleavatkozik az óvodapedagógus munkájába. Az óvodapedagógussal fennálló konfliktus kiváltója volt például az iskolaérettség megállapítása, vagy beteg gyermek bevétele az óvodába. Nehezményezik a szülők a problémás, agresszív gyermeki viselkedéseket.

Intézményvezető felé fennálló problémájuk az új óvoda építése miatti átmeneti helyzettel kapcsolatos.

Az óvodai csoportban folyó munkákkal a válaszadók 96%-a elégedett. A nemmel válaszolók között volt aki a fejlesztő foglalkozásokat hiányolta, volt aki azt nyilatkozta, hogy gyermeke keveset tud a csoportszinthez képest, szintén 1 személy aki azt nyilatkozta, hogy sokszor csak felügyelet van az óvodában, kevés a foglalkozás, míg 1 szülő azt nehezményezte, hogy egyes gyermekek ki vannak emelve.

24. Milyen az Ön kapcsolata az óvoda dolgozóival
.....?(intézményvezető, óvodapedagógusok, dajkák? Kérem az Ön által megfelelő választ karikázza be!

10. sz. ábra: Kapcsolatok

forrás: Saját kérdőív alapján

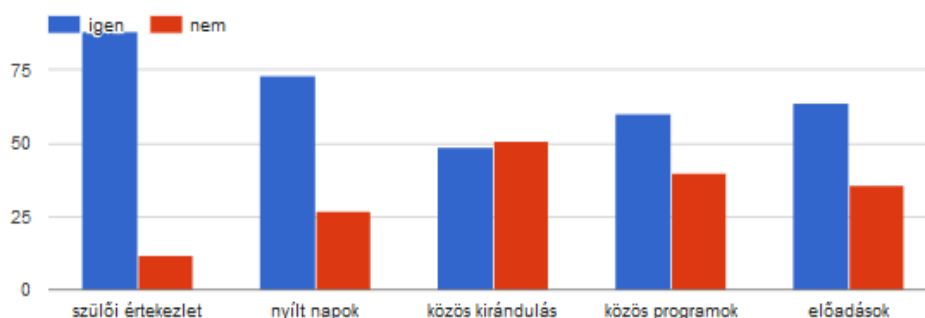
Arra a kérdésre, hogy „milyen a kapcsolata az óvoda dolgozóival”, a szülők a kiváló legtöbb jelzőt az óvodapedagógusok kapták, 30%-ot, őket követték a dajkák és a pedagógiai asszisztens 23%-ban, majd az intézményvezető 19 kiváló jelzőt kapott. Általánosságban a szülők közel 50%-ban megfelelőnek tartják a kapcsolatot az óvoda dolgozóival. Rossz jelzőt a kapcsolatra egyedül csak az intézményvezető kapott 3%-ban.

Az óvodával, mint intézménnyel kapcsolatos elégedettség felmérés során a szülők 64%-a válaszolta azt, hogy teljes mértékben elégedett, míg 29% elégedett, de vannak fenntartásai, 1 % nincs megelégedve.

A szociális hátrányok enyhítésében, leküzdésében az óvodás gyermek minden segítséget megkap erre a válaszadók közül 92 fő választotta az igen választ, 8 fő a nemet. A válaszok is arra utalnak, hogy az esélyteremtéssel kapcsolatos kezdeményezéseink, tevékenységeink nagymértékben sikerrel járnak. Az esélyteremtéssel kapcsolatosan

szervezett óvodai rendezvényen való részvétel is azt mutatja, hogy a szülők egyre aktívabban vesznek részt a különböző tevékenységeken, közös programokon.

27. Részt vett-e az esélyteremtéssel kapcsolatosan szervezett bármelyik óvodai rendezvényen, melynek a célja a szülő – gyermek – óvodapedagógus hármas kapcsolatának erősítése, valamint a hátrányok csökkentése volt?

11. sz. ábra: Óvodai rendezvényeken való részvétel forrás: Saját kérdőív alapján

Azok közül, hogy a gyermeknek mi okozza az óvodában a legnagyobb nehézséget, a legtöbb szülő 66 fő azt jelölte meg, hogy a családtól való egész napos távollét a gond, míg a legkevesebben 14-en tartották tehernek a tevékenységekben való részvételt.

Tapasztalatom azt mutatja, hogy a legtöbb gyermeknek a nehézséget a csoport szokásainak és szabályainak betartása illetve az otthoni, megszokott viselkedéstől való eltérő normák okozzák. Ezeket azonban csak 20-21 szülő választotta. Úgy gondolom, hogy ezeket az általam észlelt problémákat az okozza, hogy a hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ingerszegény környezetben nevelkednek, kevés élménnyel és tapasztalattal rendelkeznek az óvodába lépéskor. Legtöbb esetben alapkészségeik fejlettsége, elmaradottabb az optimális állapotban nevelkedő óvodás társaikhoz képest. A sivár lelki, érzelmi életükből adódóan nehezen hoznak létre kapcsolatot társaikkal.

Életminőségükre, és személyiségük fejlődésére kihat szociális körülményük, az elhanyagoltság, a fáradtság, a kialvatlanság. Jellemző, ezen családok nevelési stílusára, az engedékenységre, a gyermek teljes szabadságot kap a lakócsoporthatárain belül, például nem korlátozzák az esti lefekvést, a modern „okos” telefon, tablet használatát, melynek következménye, hogy a gyermek másnap kialvatlanul, fáradtan érkezik az óvodába.

Mindez oda vezet, hogy a rendszeresség, a szabályok betartása gondot okoz a gyermek számára.

A gyermek fejlődésével kapcsolatos kérdésre a szülők 80%-a választotta azt, hogy a fejlődés nagyfokú volt, 17% azt, hogy a fejlődés bár nem volt megfelelő mértékű, de ennek érdekében az óvodapedagógusok mindent megtettek, míg 3% mondta, hogy a nem megfelelő fejlődésért az óvodapedagógusok és az óvoda dolgozói a felelősek.

A szülők válasza szerint az óvodapedagógus 96%-ban minden tőle telhetőt megtesz a gyermek fejlődése érdekében. Az óvoda és annak kapcsolataira vonatkozó kérdésben a szülők 80-97%-os pozitív eredményeket adtak, kiemelkedett a helyi általános iskolával, valamint a védőnővel való kapcsolat, a legtöbb nemleges választ a kapcsolat megfelelőségére 20 nemleges válasszal a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, ezt követően 15 nemleges választ a háziorvos, 13 nemet pedig a Fenntartóval való kapcsolat minősége kapta. A Roma Nemzetiségi Önkormányzatot megpróbáljuk bevonni, a különböző rendezvényeinkbe, azonban elfoglaltságra hivatkozva ezeken nagyon ritkán vesznek részt. A háziorvossal a problémát az jelenti, hogy több esetben kiadja úgy a beteg gyerekek a hiányzással kapcsolatos igazolást, hogy a gyermeket nem is látja, ezt követően, ha az még nincs gyógyult állapotban, de igazolás ellenében bevesszük az óvodába, akkor ez konfliktust okoz a többi gyermek szülei és az óvodapedagógus között. A helyi Vasmegyeri Megyer Vezér Általános Iskolával havi szinten igyekszünk közös programokat szervezni az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében, míg a védőnő teljes mértékben együttműködik az óvodával, rendszeresen végez tisztasági ellenőrzéseket a gyermekek körében, illetve felkérésre már előadást is tartott intézményünkben az egészséges életmóddal kapcsolatosan.

9.1.4. Intézményvezetővel kapcsolatos kérdések

„Ön, hogyan gondolja, meghatározó az intézményvezető szerepe, jelenléte az óvodában?”, kérdésre 91 fő adott igenlő választ. A válaszadó szülők közül 64-en kértek már segítséget, vagy tájékoztatást az intézményvezetőtől, ezek közül 12-en válaszolták azt, hogy nem kaptak segítséget és tájékoztatást, és 10-en nyilatkozták azt, hogy kaptak segítséget, de nem volt minden kielégítő és világos. A többiek teljes mértékben meg voltak elégedve az intézményvezető segítségével. Az intézményvezető a gyermek fejlődése érdekében biztosított lehetőségeket 90 szülő szerint biztosítja.

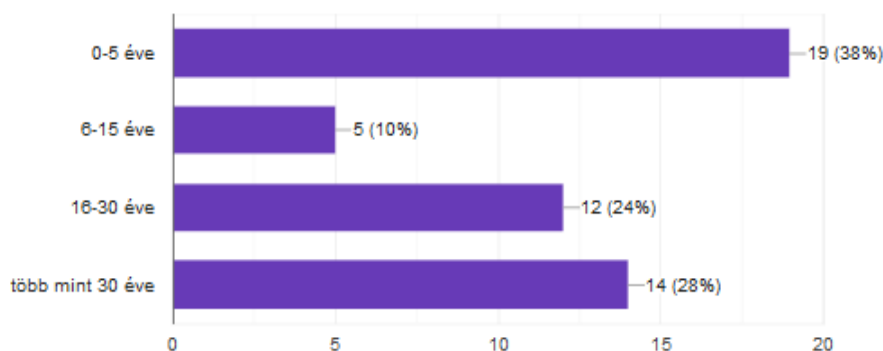
9.2. Óvodapedagógus kérdőív kiértékelése

Kérdőívemet „**Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok**” című szakdolgozatomban végzett kutatással kapcsolatosan készítettem. A kérdőív kitöltése anonim volt, melyet olyan óvodapedagógusok között osztottam meg, akik olyan intézménybe, óvodába dolgoznak, amely bekapcsolódott az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda”-hoz, mely projekt megvalósítója az Oktatási Hivatal. A projektbe bevont óvodapedagógusokkal történő csoportos találkozás alkalmával ugyanis kiderült, hogy problémáink hasonlóak, vagy ugyanazok. A kérdőív kitöltését követően a következő kérdésekre adott válaszokat használtam fel a szakdolgozatomban az ismereteim bővítésére.

A válaszadó 50 óvodapedagógus közül 19 már több, mint 30 éve a pályán dolgozik, 15-en 5 éven belül helyezkedtek el, mint óvodapedagógus, 8-8 fő pedig, a 6-15 éve, illetve a 16-30 éve van a pályán. Azt, hogy a válaszadók közül, ki mennyi ideje dolgozik a jelenlegi munkahelyén, a következő ábra mutatja.

2. Mióta dolgozik a jelenlegi munkahelyén?

50 válasz

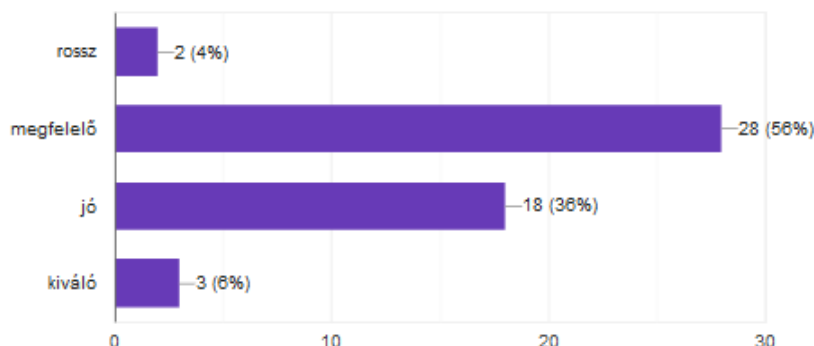
12. sz. ábra: Óvodapedagógusok jelenlegi munkahelyen eltöltött ideje

forrás: Saját kérdőív alapján

A kérdőívet kitöltők közül 46-an önkormányzati fenntartású intézményben, míg 4-en egyházi intézményben dolgoznak. Arra a kérdésre, hogy hány gyerek van beíratva az óvodájába, a 23 főtől, (egy kis község óvodapedagógusának válasza) – 4874 főig érkeztek válaszok (gondolom, városi központi óvoda óvodapedagógusának válasza).

6. Ön szerint mi jellemző a hátrányos és halmozottan hátrányos családok és az óvoda kapcsolatára?

50 válasz

13. sz. ábra: Kapcsolat

forrás: Saját kérdőív alapján

Amint azt a fenti ábra is mutatja, a családok és az óvoda, mint intézmény kapcsolatát 28 óvodapedagógus tartotta megfelelőnek, 18 jónak, 3 kiválónak, és 2 rossznak. Az óvodapedagógusok és a családok kapcsolatának jellemzőit is hasonlóképpen választották meg. Kíváncsi lennék, mi alapján gondolja 2 óvodapedagógus rossznak a kapcsolatot? Talán jellemzőek konfliktusok a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű szülők és az óvodapedagógusok között, vagy a szociális hátránnyal induló gyermekek magatartási problémái miatti jelentkező kiégés veszélye miatt? Sajnos erre itt nem kaptam meg a választ, de egy következő kutatásom során igyekszem fényt deríteni erre a kérdésre.

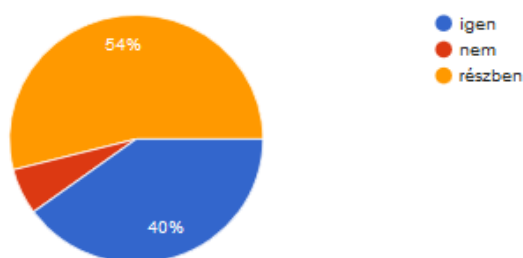
A következő kérdés: „Az intézménye, alapszabályzatában kitér-e a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek nevelésére, az esélyegyenlőség megvalósítását támogató stratégiára?”, válaszai során 47 igen és 3 nemleges választ kaptam. Mivel 1 fő kivételével valamennyi óvodapedagógus azt válaszolta, hogy intézményében van hátrányos helyzetű gyermek, azonban mivel a létszám nagymértékben eltérő volt, a 4 főtől a 194 főig, úgy gondolom, azokban az intézményekben, ahol ennek száma jelentősen alacsony, nem térnek ki ezen stratégia támogatására a programjukban.

Azzal kapcsolatban, hogy működik-e az óvodában az esélyteremtés a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek részére, az 50 válaszadó közül 43-an igennel 7-en nemmel szavaztak. Az igennel szavazók közül 39 óvodapedagógus dolgozik olyan óvodában, amely részt vesz az EFOP – 3.1.3. – 16 – 2016 – 00001 Társadalmi felzárkózási és köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt, az „Esélyteremtő

óvoda”projektben. Valószínű, hogy ebből is adódik, hogy csak 32 fő nyilatkozta azt, hogy hatékonnak tartja a projekt keretében megvalósított programokat, hiszen az előző válaszból kiderült, hogy 39 olyan óvodapedagógus van, a válaszadók közül, aki részt vesz a programban. Tehát közülük 7 fő nem tartja hatékonnak a programokat ezzel kapcsolatosan. Bár az 50 válaszadó óvodapedagógus közül van olyan, aki mint szülő, gyesen lévő óvodapedagógus ismeri a esélyteremtéssel kapcsolatos programokat, melyen aktívan részt is vett.

12. Az esélyteremtéssel kapcsolatos kezdeményezések, tevékenységek, programok, feladatok megvalósításával, elérik-e a kitűzött célt?

50 válasz

14. sz. ábra: Megvalósul-e a kitűzött cél?

forrás: Saját kérdőív alapján

A válaszadó óvodapedagógusok közül 20-an választották azt, hogy az esélyteremtéssel kapcsolatos kezdeményezések, tevékenységek, programok, feladatok megvalósításával, elérik-e a kitűzött célt. A programba bevont óvodapedagógusok közül 6 feladat ellátási hely összesen 12 óvodapedagógusa alkot egy csoportot (óvodánként 2 fő bevont pedagógussal). Már rögtön az első csoportos találkozón a megismerkedést követően, a bevont óvodákban felmerülő problémákat vázoltuk fel. Kiderült számomra, hogy sok óvodában azonos problémákkal küzdünk. A megfogalmazott problémákat kielemeztük, miből adódik és javaslatokat tettünk ezek megoldására. Nagyon hasznos számomra a problémák átbeszélése, amely segíti a munkánkat mindennapjainkban. Ezt követően a megfogalmazott problémákra kidolgozott cselekvési tervet beszéltük át.

Az eddig megfogalmazott és megvalósított cselekvési terveknek megfelelő feladatokat, tevékenységeket mutattuk be és vázoltuk fel az elért eredményeink részleges következményeit. A csoport többi tagja hozzászólt és javaslatokat tettek a további pozitív eredmények érdekében. A válaszadók közül 27-en adták azt a választ, hogy a céljaik csak részben valósulnak meg. Tapasztalataim azt mutatják, illetve a bevont

óvodapedagógusokkal történő csoporttalálkozókra történő megbeszélések során arra a következtetésekre jutottunk, hogy lehet, hogy a kitűzött céljainkat elértük, azonban ez csak ideiglenes állapot. Ahhoz, hogy a megvalósult célokat, hatékonyak, eredményesnek tartsuk, nem szabad azokat a feladatokat, tevékenységeket, programokat abbahagyni, amelyekkel ezeket elértük. Például, nagyon sok bevont intézménynél problémaként merült fel a hátrányos helyzetű szülők érdektelensége, inaktivitása a gyermekeikkel illetve azok óvodai életével kapcsolatban. Ennek megfelelően az Esélyteremtő óvodai program (EFOP-3.1.3.-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása keretében) **elsődleges célja**, több intézményben is azonos jellegű volt, mint például:

- Szülőkkel való együttműködés megerősítése, aktív (min.:70 %), részvétel a szülők részéről az óvoda által szervezett programokon. Ezeken irányt mutatni az elsődleges szülői feladatok megvalósításához.
- Az óvodapedagógus – gyermek - szülő hármass kapcsolatának erősítése, a szülők aktív bevonása az óvodai életbe.
- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet megerősítése, a közösen készített játékok továbbjátszása otthon, majd egy nyílt napon a játékok továbbjátszása közösen a szülőkkel, gyermekekkel.

A cselekvési terv megvalósítása mérhető változást eredményezett, mert számszerűen is kimutatható és megfigyelhető volt a szülők aktivitása az óvodákban és a szervezett programokon, való részvételeken. Az elvárt eredményekbe többen a 70% -ot tűztük ki, ami teljes mértékben nem valósult meg, de javulás mindenképpen kimutatható volt. A részvételi aktivitást befolyásolta a program érdekessége is, egy nyílt napon kevesebben jelentek meg, míg egy húsvéti tevékeny délelőttön többen. Rengeteg olyan programot szerveztünk, mely segítette a fent már említett célok elérését, ehhez, azonban úgy éreztem, rengeteg energiát fektettünk be, főként a szülők partnerként való elnyerése érdekében, mely hasznosnak bizonyult. Szomorúnak tartom azonban, hogy az óvodás szülők az óvodai életbe való aktivizálásához, a szülő –gyermek - óvodapedagógus hármass kapcsolatának erősítéséhez, több energia befektetésre van szükség, mint a gyermekek fejlesztésére, nevelésére.

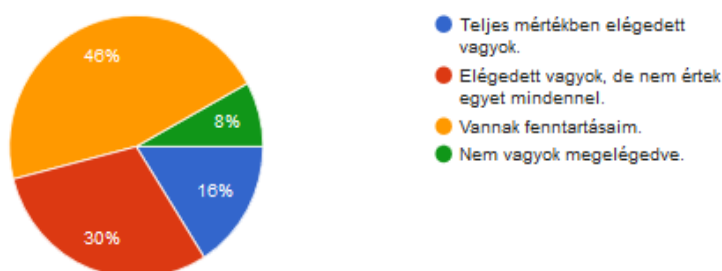
A gyermek elsődleges nevelése ugyanis a szülő feladata, az ezzel járó kötelezettségekhez szomorú, hogy különböző „aktivizálásra” van szükség (pl.: ajándéksorsolás, megvendéglés). A cselekvési terv megvalósításához rengeteg szervezésre volt szükség, azonban voltak olyan események, melyek az anyagi fedezet

hiányában nem jöhettek létre. Ezek szintén sajnálatos dolgok, hiszen a gyermekek a közvetlen tapasztalás, megfigyelés útján tanulnak a legtöbbet.

A megvalósítás során számos programra volt lehetőség, mely közben mi kollégák is közelebb kerültünk egymáshoz és a szülőkhöz. A befektetett energia meghozta gyümölcsét, nagyobb bizalommal fordulnak hozzánk a szülők, de úgy gondolom, ez további folyamatos munkát igényel.

13. Elégedett-e Ön, az óvodába járó gyermekek szüleinek az óvodai élettel szembeni aktivitásával?

50 válasz

15. sz. ábra: Szülők aktivitásával szembeni elégedettség forrás: Saját kérdőív alapján

Már a válaszokból is kitűnik, hogy nagyon kevesen, 8-an adtak olyan választ, hogy teljes mértékben elégedettek az óvodába járó gyermekek szüleinek óvodai élettel szembeni aktivitásával. 15-en bár elégedettek, de nem értenek egyet mindennel, míg 23 pedagógusnak vannak fenntartásai, míg 4 óvodapedagógus egyáltalán nincs megelégedve.

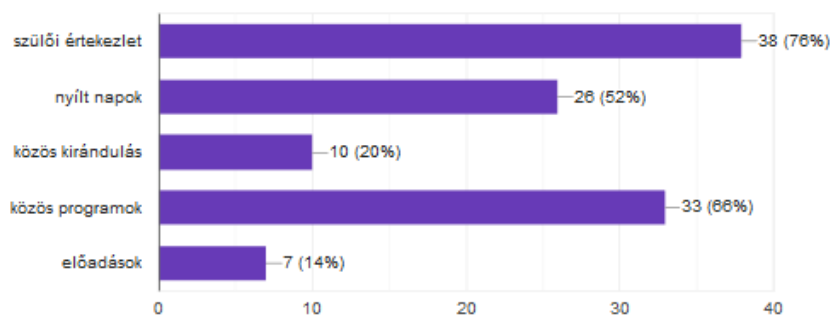
Mint, már az előzőekben említettem, a projektbe bevont óvodapedagógusok nagy részének ez volt az elsődleges problémája. Az óvodai élettel szembeni aktivitás alatt nem gondoltunk túl nagy dolgokra. Úgy gondoljuk, hogy a szülői értekezleten, a nyílt napon, egy-egy közös rendezvényen való részvétel még nem kellene, hogy gondot okozzon, főként azoknak a szülőknek, akik nem dolgoznak.

Arra a kérdésre, hogy részt vettek/vesznek-e az esélyteremtéssel kapcsolatosan szervezett bármelyik óvodai rendezvényen a szülők, melynek a célja a szülő - gyermek - óvodapedagógus hármass kapcsolatának erősítése, valamint a hátrányok csökkentése, 7 fő adott nemleges választ. Én pozitívként említeném, hogy olyan szülők is aktívan részt vettek az általunk szervezett nyílt napokon, közös rendezvényeken, akik inaktívak voltak eddig mind az óvodai programok, mind a szülői kötelesség terén. Emellett eredménye ezeknek a programoknak, hogy a szülői részvétel megnövekedésével, a résztvevő szülők

még jobban beleláttak az óvodai életbe, megismerhették annak szokás és szabályrendszerét, melynek betartásához, példa- és iránymutatás mellett, azok otthoni beépülését is elkezdték. Ennek köszönhetően egyre többen betartották az óvoda házirendjét, azaz időben érkeztek az óvodába. Csökkent a nem megfelelő higiéniaiájú gyermek. Egyes projektek keretében voltak olyan feladataink, mellyel célunk a szülő-gyermek kapcsolatának megerősítése is volt. Itt is megemlíteném azokat a hátrányos helyzetű, problémás családokat, akik ennek köszönhetően közös alkotásokat készítettek a gyermekeikkel, így tartalmas volt az együtt töltött idő. Tehát ezek segítségével otthoni tevékenységet generáltunk, mely együttműködést, közös munkát, játékot hozott a családokba.

15. Melyek azok a rendezvények, melyen a szülők nagy többsége részt vesz?

50 válasz

16. sz. ábra: Rendezvényeken való részvétel

forrás: Saját kérdőív alapján

A 16. számú ábrából kiderül, hogy a szülők nagytöbbsége a szülői értekezleten, majd a közös programokon vesz részt a válaszadó óvodapedagógusok szerint. Intézményünkben is ez a jellemző, bár ez nem volt mindig így. Sajnos elenyésző számban vettek részt a szülők az óvodai rendezvényeken, kivéve az anyák napját és az óvodai ballagást. Ahhoz, hogy ezt az eredményt elérjük, például a szülői értekezletet rengeteg közös beszélgetés, rábeszélés, motiválás előzte meg. A szülői értekezleten a jó hangulatot közös játékkal, a megjelenést apró ajándékkal (gyerekeknek) valamint nyereménysorsolással köszöntem meg. A szülői értekezlet egyfajta ráhangolódás is volt az ez követő „Készüljünk együtt a Farsangra!” nyíltnapunkra, melyen a szülők szép számmal megjelentek, köztük olyanok is, akik eddig még csak a szülői értekezletre sem jártak, gyermekei felől nem érdeklődtek, sőt sajnos az elhanyagoló gyermeknevelés miatt a

Gyermekvédelmi szolgálat alapellátásba, majd védelembe helyezte a gyermekeiket. Itt azonban nem csak megjelentek, aktívan részt is vettek a programban, melyet követően dicsérő szavakkal ösztönöztem az édesanyát a következő ilyen alkalmon való részvételre. Ezt követően a tervezett programokon így például a Húsvéti ételszentelésen is szép számmal jelentek meg a szülők, akik a gyermekeikkel közösen fogyaszthatták el a megszentelt kalácsot és sonkát.

Az reflektáló óvodapedagógusok szerint 33-35 fő, a legnagyobb nehézséget az óvodába járó gyermekek számára a csoport szokásainak – és szabályainak a betartása, illetve az otthoni, megszokott viselkedéstől való eltérő viselkedés okozza. Azzal, hogy minél több szülőt sikerül bevonni az óvodai programokba, ezáltal betekintést nyernek/nyertek a mindennapjainkba.

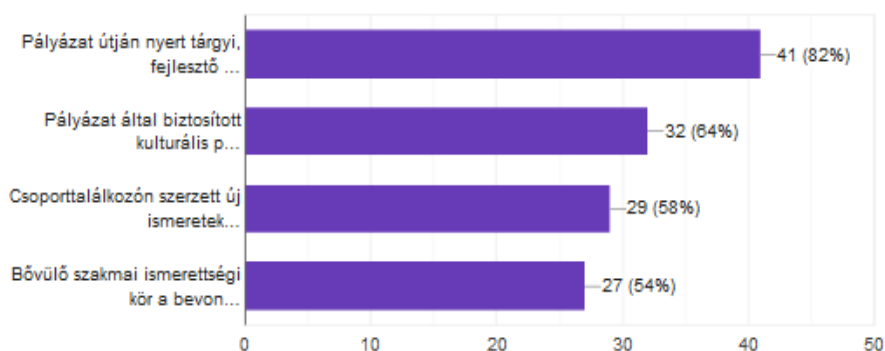
A cselekvési tervből született eredmény hatással van az eredeti problémalista több elemére is, hiszen a programokon való aktív részvételt követően megnövekedett a szülői értekezleten részt vevő szülők száma is, akik ezt követően nemcsak a gyermekek fejlődésével, viselkedésükkel kapcsolatban érdeklődtek, hanem az óvodai programok felől is. A programjainkon való részvétellel jobban megismerhették a szülő az óvoda és a csoportok szokás- és szabályrendszerét, ezt követően a házirend betartása is könnyebben ment a részükről. Nem volt késés a reggeli érkezésnél, a legtöbb gyereknek volt váltóruhája, törölközője, szükséges felszerelése. A gyermekek nem megfelelő higiéniája is javult hiszen a szülők közvetlenül tapasztalhatták meg, hogy a gyerekek mennyire érzékenyek ezzel kapcsolatban, s nem szívesen fogják meg azon társuk kezét, aki ápolatlan, kellemetlen szagú. Úgy éreztem, hogy ezt követően erre is jobban odafigyeltek.

Arra a kérdésre, hogy az óvodába járó gyermekek számára maximálisan lehetőséget biztosítanak-e a gyermek hátrányainak csökkentésében, és az egyéni fejlődésük érdekében az intézményben, egyedül csak 1 válaszadó nyilatkozta azt, hogy nem. 18-an részben, 31-en pedig az igen választ jelölték meg. Véleményem szerint a mi intézményünk erőssége, hogy igyekszünk a legnagyobb hatásfokkal fejleszteni a gyermekek személyiségét, melyet a megfigyelésen túl, dokumentálunk az egyéni fejlesztési naplóban, így főként a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek esetében megfelelő információval rendelkezünk. A hatékonyság érdekében külső szakemberek segítségét is igénybe vesszük, mint logopédus, fejlesztő-, gyógypedagógus. Köszönhető ez annak is, hogy a Pedagógiai Szakszolgálattal kiváló az intézmény kapcsolata. Ugyanez mondható el a helyi általános iskolával és a védőnővel való kapcsolatáról is.

A kérdőívre válaszadók közül arra a kérdésre, hogy „Ön szerint megfelelő a kapcsolata az óvodájának a következő személyekkel és intézményekkel?” A legtöbb igent a helyi általánosok kapták, 46-ot, majd ezt követte a védőnő és a pedagógiai szakszolgálat 45 – 45 igen válasszal, legkevesebbet a civil szervezetek és a nemzetiségi, roma önkormányzatok kapták, de a háziorvos is csak 30 igen választ kapott az 50-ből. Sajnos, az orvos mint óvodai észlelő és jelzőrendszeri tag, célunk a 100%-os együttműködés lenne. Amely azonban nem valósul meg.

19. Mit gondol, milyen előnyei származnak óvodájának a 3.1.3. „Esélyteremtő óvoda” projektben való részvétellel?

50 válasz

17. sz. ábra: Pályázat előnyei az óvodára nézve

forrás: Saját kérdőív alapján

A válaszadók közül a legtöbben 41-en azt jelölték meg, hogy az óvodai előnyei a 3.1.3. „Esélyteremtő óvoda” projektben való részvétellel, a pályázat útján nyert tárgyi, fejlesztő eszközök elnyerése, ezt követi 32 szavazattal a pályázat által biztosított kulturális programokon való részvétel, majd 29 szavazattal, a pályázattal kapcsolatos csoporttalálkozón szerzett új ismeretek, szakmai konzultációk tapasztalatai. 27 szavazatot kapott a bővülő szakmai ismeretségi kör a bevont óvodapedagógusokkal.

Számomra rengeteg új ismeretséget hozott ez a projekt. Kezdetől fogva érzem, hogy egy nagyszerű csoport tagja vagyok, mely az első csoportos találkozótól fogva tovább erősödik bennem. Úgy gondolom, mind a konzulenssel, mind a delegált óvodák óvodapedagógusaival sikerült jó kapcsolatot kialakítanom, melyet szeretnék továbbra is fenntartani. A csoporttalálkozók hangulata mindig családias, melyen azonban hatékony munka folyik. Örülök, hogy tapasztaltabb kollégák vesznek körül, akikre mindig

számíthatok, és segítik szakmai megújulásomat. Bátran fordulhatunk egymáshoz segítségért, megerősítésért.

Mivel hasonló problémáink vannak, így azok megoldása közös, hatékony konzultációkkal, jó gyakorlatok ismertetésével, egymás erősítésével, megoldható. Ezt szeretnénk folytatni az elkövetkezendő időszakban is.

Arra a kérdésre, hogy, meghatározó-e az intézményvezető szerepe, jelenléte az óvodában, 45 fő azaz a reflektálók 90%-a adott igen választ. Tapasztalatom az, hogy egy vezető, egy jó vezető jelenléte, szerepe nagymértékben meghatározó egy intézményben, hiszen a hatékony működésért, az eredményességért elsősorban a vezető a felelős. Az intézményvezető az irányításával, motivációjával éri el a dolgozók, mint munkacsoport hatékonyságát, mellyel olyan pedagógiai feladatokat tudnak ellátni, amelyek segítik a kitűzött cél, jelen esetben esélyegyenlítő nevelés, az esélyteremtés megvalósulását. A szülői kérdőív erre vonatkozó válaszából is kiderül, hogy az óvodapedagógusokhoz hasonlóan a szülők is meghatározónak tartják az intézményvezető szerepét az óvodájukban.

10.Összegzés

A szakdolgozatom célja az volt, hogy képet kapjak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekesek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok hatékonyságáról, illetve az intézményünkben jelenleg futó, az EFOP-3.1.3-16-2016-00001 Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt az „Esélyteremtő óvoda” hatékonyságáról.

Első feltételezésem, az volt, hogy az eltérő szociális körülmények között élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedése az óvodába nem zökkenőmentes. A kérdőívre adott válaszokból is kitűnik, hogy számos a gyermeket érintő negatív hatás befolyásolja a gyermekek magatartását. Ilyen például a szülők alacsony iskolázottsága, a családszerkezetnél az egyszülős, illetve élettársi kapcsolatban nevelkedő gyermekek, a családban előforduló magas gyermeklétszám, valamint az egy lakásban együtt élők magas száma. Az ilyen családoknál előforduló negatív példa negatívan hat a gyermek értékrendjének kialakulására, emellett számos viselkedési és beilleszkedési zavart is okoz. Az óvodában, mint másodlagos szocializációs színtérben nagyon fontos pedagógiai feladatunk, ezen, gyermekek egyéni képességeinek fejlesztése, valamint szociális hátrányaik csökkentése.

Az óvodai dolgozók és szülők közötti konfliktussal kapcsolatos kérdésre alacsony számú elégedetlenségi mutatót kaptam a válaszokból. A konfliktus okozója, a szülők szerint a problémás, agresszív gyermekek viselkedése a többiekkel szemben.

Második feltételezésem, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei inaktívak az óvodai élettel illetve a gyermekneveléssel kapcsolatban, s hogy óvodapedagógusként ezen, szülők megnyerése szakmai kihívást jelent, hiszen a közös együttműködés feltétele a szülők bizalmának megnyerése.

A szülők felé intézett 18. kérdés arra vonatkozott, milyen gyakran érdeklődik a szülő az óvodapedagógustól a gyermeke felől. Erre a válaszadók 80%-a nyilatkozta azt, hogy minden nap reggel (érkezéskor) vagy délután. 10% csak a szülői értekezletek alkalmával, 8% a fogadóórákon, míg 6% nyilatkozta azt, hogy nem szokott érdeklődni a gyermeke felől. Sajnos a tapasztalatom ezzel ellentétes, a mi óvodánkban nem vettem észre ilyen nagyfokú érdeklődést a szülők részéről. A legtöbben azt nyilatkozták, hogy minden nap reggel érdeklődnek a gyermekek felől, ez azonban sajnos nincs így. Nagyon sok

esetben előfordul, hogy a szülő csak „belöki” a gyermekét az óvodába, nem informálódik felőle, sőt az óvodapedagógus által nyújtott információkra sem figyel.

Sajnos az a meggyőződésem, hogy a szülők nagy része reggelente csak az aznapi menüt olvassa el, a faliújságról sem tájékozódik ilyen rendszerességgel, illetve a gyerekek alkotásai után sem érdeklődnek ilyen aktívan. Úgy látom, hogy esetükben fontos a személyes kapcsolattartás, hiszen az írásbeliség, a kommunikáció ezen, fajtája náluk nem célravezető, hiszen az írott felhívásokat érdektelenség övezi.

Az esélyteremtéssel kapcsolatosan szervezett óvodai rendezvényen való részvétel is azt mutatja, hogy a szülők egyre aktívabban vesznek részt a különböző tevékenységeken, közös programokon. Ezek közül még mindig a szülői értekezlet az, amelyet a legnagyobb érdeklődés övez.

Rengeteg olyan programot szerveztünk, mely segítette a fent már említett célok elérését, ehhez azonban, rengeteg energiát fektettünk be, főként a szülők partnerként való elnyerése érdekében, mely hasznosnak bizonyult. Azonban szomorúnak tartom, hogy az óvoda szülők az óvodai életbe való aktivizálásához, a szülő –gyermek - óvodapedagógus hármas kapcsolatának erősítéséhez, több energia befektetésre van szükség, mint a gyermekek fejlesztésére, nevelésére.

A gyermek elsődleges nevelése ugyanis a szülő feladata, az ezzel járó kötelezettségekhez elkeserítő, hogy különböző „aktivizálásra” van szükség (pl.: ajándéksorsolás, megvendégelés).

Harmadik feltételezésem, hogy a nagyszámú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésére különböző integrációs törekvések segítik az óvodapedagógusok munkáját, melyek elősegítik az ezzel kapcsolatos problémák megoldását.

Az „Esélyteremtő óvoda”, projektbe bevont óvodaként a cselekvési terv feladatainak megvalósítása során rengeteg rendezvényre, tevékenységre van/volt lehetőség, mely közben mi kollégák is közelebb kerültünk egymáshoz és a szülőkhöz. A befektetett energia meghozta gyümölcsét, nagyobb bizalommal fordulnak hozzánk a szülők, de úgy gondolom, ez további folyamatos munkát igényel.

A gyermekek fejlesztésének érdekében, a projekt számos lehetőséget nyújt, ilyen a program keretében nyert fejlesztési eszközök, s azok használata, valamint a pályázat által biztosított kulturális programokon való részvétel, valamint óvodapedagógusok egymás közötti jó gyakorlatok megismertetése és azok alkalmazása.

Úgy gondolom, hogy a családból, mint elsődleges szocializációs színtérből az óvodába, mint másodlagos szocializációs színtérbe való belépéssel a gyermekek fejlődésének hátrányai nagymértékben csökkenthetőek, mindezekhez azonban elengedhetetlen a szülőkkel való együttműködés, a szülők érzékenyítése az óvodával és azok programjaikkal kapcsolatosan.

Ahhoz azonban, hogy ez megvalósulhasson, elengedhetetlen az intézményvezető, valamint a projektbe delegált óvodapedagógusok, mint projektvezetők pozitív vezetői tulajdonságainak alkalmazása, kiemelten az irányítási készség, amely során az innovációhoz szükséges koncepciót el tudja/tudják fogadtatni a szervezet tagjaival, illetve a projektbe bevont óvodapedagógusokkal, emellett a feladatok végrehajtását, úgy tudja megtervezni és megszervezni, hogy eközben garantálja az intézmény zavartalan működését.

Arra a feltételezésemre, hogy az óvoda, mint intézmény rendszerének működtetésében, fontos szerepe van az intézményvezetőnek, mind a szülői, mind az óvodapedagógusi kérdőívből egyértelmű igen választ kaptam, hiszen 90%-ban igennel szavaztak.

Úgy gondolom, hogy az intézményünkben megvalósuló „Esélyteremtő óvoda” projekt célja, azaz a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása, egyéni képességeik fejlesztése, a szülő - gyermek – óvodapedagógus hármass kapcsolatának erősítése, nem lett volna eredményes, hatékony, a szervezetet összefogó, vezetői irányítás nélkül, melyhez szükség van az intézményvezető hatékony irányítására, pozitív vezetői személyiségjegyeire.

Felhasznált irodalom

1. ANDORKA Rudolf (2002.): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest
2. BÁBOSIK István (2004.): Neveléstudomány, Osiris Kiadó, Budapest.
3. DOMBI Alice – OLÁH János – VARGA István (1994.): A neveléstudomány alapkérdései, APC stúdió, Szeged.
4. Dr. DELINÉ Fráter Katalin (2010.): A differenciáló pedagógia alapjai, sajátosságai az óvodai nevelésben, Alkotó Műhely, Debrecen.
5. Dr. KALICZ Éva – Dr. MEZEI Gyula (2012.): Alkalmazott vezetéselmélet, BME, Budapest.
6. FERÓNÉ Komolay Anikó (2004.): A cigánygyermek szüleivel való együttműködés, mint szerepkihívás, Az óvodapedagógus szerepkihívásai, Óvodapedagógiai konferencia anyaga 2003. szeptember 26. Trezor Kiadó, Budapest.
7. GÁSPÁR László (1997.): Neveléstudomány, Okker Kiadó, Budapest.
8. -GULYÁS L. – SZENDE L. (1984.): A vezetésfejlesztés komplex vizsgálata. MÉM Mérnök- és Vezető továbbképző Intézet, Budapest.
9. -KEMÉNYNÉ Dr. Pálffy Katalin (1998.): Bevezetés a pszichológiába, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
10. -KÖVÉR Sándorné Dr. (2002.): Óvodavezetés nem csak vezetőknek, Hajdúböszörmény, Hajdúnánási Béke Mg sz.
11. Nyomda Üzemében.
12. JIM Dorman (2000.): A siker tízparancsolata, Hungarian edition Network TwentyOne Kft.,1996.
13. MAGYAR Közlöny 2012. évi. 171. szám, 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet; ONOAP.
14. PERLAI Rezsőné (2002.): A család és az óvoda kapcsolata.
15. SARKA Ferenc (2016.): Alkalmazott vezetéselmélet II. tanulási segédlet, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar.
16. VECZKÓ József (2002.): Gyermek- és Ifjúságvédelem, Család- és gyermekkérdések, Kiadja: APC-Stúdió, Gyula.

17. VECZKÓ József (2007.): Gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai nézőpontból, Társadalmi, család- és gyermekérdekek, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Internetes hivatkozás:

1. in.: http://www.fehergyarmat.hu/files/nepsz_03_16_2011.pdf 125.o. 2019.02.09. 17:34
2. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_2000/content/afsz_stat_telepulessoros_adatok_2000_dec.pdf#search=regisztr%C3%A1lt%20munkan%C3%A9lk%C3%BCiek%20sz%C3%A1ma%202000 2019.02.09.7:48
3. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_AFSZ_Telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2005/content/afsz_stat_telepulessoros_200512.pdf 2019.03.30. 17:24
4. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2010/content/afsz_stat_telepulessoros_adatok_201012.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%BCl%C3%A9sek%C3%A9nt%202010 2019.03.30. 17:27
5. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2015/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_201512.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%BCl%C3%A9sek%C3%A9nt%202015%2E12 2019.03.30. 17:30
6. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_afsz_telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/full_afsz_stat_telepulessoros_adatok_2017/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_2017_12.pdf#search=%C3%A1ll%C3%A1skeres%C5%91k%20sz%C3%A1ma%20telep%C3%BCl%C3%A9sek%C3%A9nt%202017%2E12 2019.03.30. 17:32
7. in.: https://nfsz.munka.hu/Lapok/full_afsz_kozos_statiztika/full_AFSZ_Telepulessoros_munkanelkulisegi_adatok/content/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_201812.pdf 2019.03.30. 17:35
8. in.: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV> 2018.05.10. 15:04;
Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye

9. in.: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV> 2019.03.01. 18:58;
Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye
10. in.: <http://slideplayer.hu/slide/2675864/> 2018.05.10. 20:47; Intézményfejlesztés,
változáskezelés a gyakorlatban, Demjén 2014.10. 16-18., TÁMOP 3.1.4.-12/2-
2012-0920

CONCLUSION

The aim of my thesis was to get a picture of effectivity about the chance giving education of socially handicapped and socially extraordinarily handicapped kindergarten children. I also wanted to examine the effectivity on the side of the kindergarten principal's work on this field, as well as the effectivity of the "Chance Creating Kindergarten" programme of the European Union. (EFOP-3.1.3-16-2016-00001 programme supporting socialclose up and integrational public education measures.)

My primary hypothesis was that the integration of socially handicapped and extraordinarily handicapped children doesn't lack problems. As it can be seen reading the survey, many negative effects contribute to the behaviour problems of these children. To mention but a few, the gap education of these children's parents, the one-parent family structure or the companionship (instead of marriage), the high numbers of children per family, and the high number of people living in the same real estate are some of these negative effects. In these families the negative parental example could also be a problem which causes life value conflicts and several behavioural and mis- or disintegrating tendencies. In the kindergarten, which is a second socialization environment, our pedagogical aim is to help the development of these children's individual abilities and to ease the way of decreasing the handicaps originated from the families low social status.

In the survey I got a reduced rate for debating the conflict between the kindergarten staff and the parents. The root of these conflicts is usually the aggressive behaviour of these children towards the others.

My second hypothesis was that, the parents of these children are inactive in connection with kindergarten life and the children's preschool education. As a kindergarten educator I would have a professional challenge in involving these parents through gaining their trust, which is the first assumption of our future mutual cooperation. My 18th question in the survey towards the parents was that, how often do they ask the kindergarten educator to inform them about the behaviour of their children. 80% of those, who answered told that they ask the educators at least once a day, in the morning when the children arrives to the kindergarten, or in the afternoon, when they leave. Only 10% stated that s/he enquires about their children during the parent-educator meetings, 8% named the educators' office hours as contact keeping points and 6% of the parents confessed they do not enquire about their children's kindergarten life at all. Unfortunately my experiences do not show such a risen number of parental enquiries or asks for information in our institution. While the most of the parents stated that they ask about their children in the mornings -- it isn't so. More often the parent only "pushes in" the child, asking nothing about him/her at all,

and doesn't even listen to those pieces of information that the educator provides or tries to provide to them.

Unfortunately I am concerned about that the most of these parents only inform about the daily menu, but not about the news given public on our notice board, or the creative pieces of work of their own children. In the case of socially handicapped families the oral way of informing has a primary value, as written information is usually unable to break the wall of their uninterested behaviour.

The participation in chance creating events shows that these parents are taking part happily in such activities, and common programmes. The most popular among these were the teacher-parent meetings.

We have organized many-many different programmes and common occasions to help us gain the trust of the parents and reach our goals in connection with the EU programme. It all turned out to be successful efforts. Despite all these, I consider it rather disappointing that the involvement of these parents, the maintenance and strengthen of the kindergarten teacher – parents – children triangle, needs more efforts and energies to be given than the plain and simple education and development of the children in the kindergarten. The primary socialization and educational environment is the child's family, and I rather judge it aggravating that we need to use different kinds of "activation techniques" (like catering or sweepstake games) to remind them their task and obligations in connection with their own children.

My third hypothesis was that, these integrating programmes help the work of the kindergarten educator of preschool children education in an environment where there is a great number of socially handicapped and socially extraordinarily handicapped children, or these solve some problems at least. As being an institution involved in "Chance Creating Kindergarten" programme, we had and have opportunity to take part in or to create an enormous number of occasions when we could get closer to the parents and even to each other, as colleagues. The efforts given have gained its fruit, as the parents turned and turn towards us with an increased trust. But maintaining this trust would demand a continuous work in future, I suppose.

In order to develop children's abilities the programme provides us many opportunities, like developmental resources to gather new tools and their use, or taking part in the programme provided cultural events, and exchange good practices between other preschool educational institutions' kindergarten educators, to reconstruct their results.

I suppose, the enter into the second socialization scene, to the kindergarten, from a family as primary socialization sphere the social handicaps of the children can be returned enormously if there are sensitivity programmes for their parents in the kindergarten, and if there is a living cooperation between the parents and the educators.

In order to such a success could come true, there is an inevitable need for an kindergarten principal, and the educators delegated into the programme as project coordinators. Their ability to

lead the innovation process and to make the other educators and all members of the institution to accept the project is essential, and it is also important to enable these leaders to plan and organise the executions of these tasks and in the meantime guarantee the trouble-free work of the institution.

To my hypothesis, that the kindergarten as a system of institutions needs the leadership activity of a principal kindergarten educator, who plays an important role in the kindergarten's life I gained 90% vote from both the institutional and the parental survey. I think, that the "Chance Creating Kindergarten" programme's aim, which is to ease compensating the handicaps of the socially handicapped children, and to gain their individual development, and to maintain the teacher-parent-children triangle, would not be so efficient without the leading guidance of a principal kindergarten educator. Her system bounding efforts and her positive personal qualities as a leader enables her to all these.

Mellékletek

1. számú melléklet: Szülői kérdőív

KÉRDŐÍV

Tisztelt Szülő!

Üdvözlöm! **Szentpéteriné Bodzás Mária** vagyok, a Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha **óvodapedagógusa**. Jelenleg a **Miskolci Egyetem Közoktatási vezető és pedagógus szakirányú képzésen vagyok végzős hallgató**.

Az alábbi kérdőívemet **„Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekes esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok”** című szakdolgozatomban végzett kutatással kapcsolatosan készítettem.

Kérem Önt, hogy a kérdőív név nélküli kitöltésével, őszinte válaszaival, legyen szíves, segítse a szakdolgozatomban végzett kutatás eredményét!

Tisztelettel: Szentpéteriné Bodzás Mária

1. A kérdezett neme:

1. Nő
2. Férfi

2. Hány éves Ön?

1. 18-25 év közötti
2. 26-35 év közötti
3. 36-45 év közötti
4. 45 év fölötti

3. Mi az Ön családi állapota?

1. házas
2. élettársi kapcsolatban él
3. elvált
4. hajadon, nőtlen
5. özvegy

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

1. Nem végezte el az általános iskolát
2. Általános iskola
3. Szakmunkásképző
4. Érettségi
5. Főiskola, egyetem

5. Hány kiskorú gyermeke van Önnek?

1. 1 fő
2. 2 fő
3. 3 fő
4. 4 fő vagy ennél több

6. Jelenleg hány óvodáskorú gyermeke van?

..... gyermek

7. Az elmúlt évben volt-e óvodás gyermeke? Ha igen hány gyermek?

1. igen
2. nem

..... gyermek

8. Gyermeke(i) jár(nak)/(tak)-e rendszeresen óvodába?

1. igen
2. nem

9. (Ha nem) Mi az oka annak, hogy gyermeke(i) nem jár(nak)/(tak) rendszeresen óvodába?

1. Betegség (gyakran beteg a gyermek).
2. Anyagiak (nincs pénz megfelelő ruhára, cipőre).
3. Nincs, aki elvigye a gyereket/gyerekeket rendszeresen az óvodába.
4. Nincs kedve menni a gyermeknek/gyerekeknek.

10. Beiratkozáskor, családlátogatáskor, felvették-e a kötelező gyermek adatain kívül a gyermekre vonatkozó anamnézis (otthoni körülményekre, betegségekre vonatkozó) információkat?

1. igen
2. nem

11. Részesül-e Ön gyermeke rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben?

1. igen
2. nem

12. Megállapították-e Ön gyermeke esetében a hátrányos helyzet fennállását?

1. igen
2. nem

13. Megállapították-e Ön gyermeke esetében a halmozottan hátrányos helyzet fennállását?

1. igen
2. nem

14. (Ha nem) kérte-e Ön ennek megállapítását?

1. igen, de nem jogosult rá
2. nem, mert nem foglalkozom ezzel

15. Hányan élnek egy lakásban/házban?

..... fő, ebből mennyi a felnőtt és mennyi a (18 éven aluli) gyermek:

..... felnőtt

..... gyermek

16. A Ön véleményes szerint, kinek a feladata a gyermek nevelése? Kérem az Ön véleményéhez legközelebb álló választ nevezze meg!

1. A szülők közös feladata
2. Óvoda feladata
3. Anya feladata
4. Apa feladata
5. Nem kell nevelni, felnő magától is
6. Egyéb, éspedig: .....

17. A család hogyan segítheti a gyermek jövőjét, fejlődését?

1. Odafigyeléssel, a gyermek fejlődésével kapcsolatos érdeklődésével.
2. Anyagiakkal, azzal, ha mindent megad a gyermek számára, amit kér.
3. Sehogy, a szülő ebbe nem avatkozhat bele, mert a gyermek képességei a meghatározóak, abban, hogy hogyan fejlődik.
4. Nem tud ebben segíteni a gyermeknek.

18. Milyen gyakran érdeklődik/ érdeklődött Ön gyermeke felől az óvodapedagógustól?

1. Csak a szülői értekezletek alkalmával.
2. Nem szoktam érdeklődni.
3. Minden nap reggel (érkezéskor), vagy délután (hazamenetelkor).
4. Fogadóórák alkalmával.

19. Meg szokta-e, meg beszélte-e gyermekével/gyermekeivel, hogy mi történt aznap az óvodában?

1. igen
2. nem

20. Van-e, volt-e Önnek konfliktusa .....?

	van	nincs
1. az óvodapedagógussal/óvodapedagógusokkal?		
2. az intézményvezetővel?		
3. a technikai dolgozókkal? (dajka nénik)		
4. más óvodás gyermekkel?		
5. más gyermek/óvodástársak szüleivel?		

21. Ha van, mi okozta a konfliktust?

Kérem, mondja el röviden!

22. Elégedett-e Ön az óvodai csoportokban folyó munkákkal?

1. igen
2. nem

23. (Ha nem) Kérem, röviden indokolja meg a választ!

24. Milyen az Ön kapcsolata az óvoda dolgozóival .....?(intézményvezető, óvodapedagógusok, dajkák? Kérem az Ön által megfelelő választ karikázza be!

óvoda dolgozói	kapcsolatuk Önnel			
óvodapedagógusok	rossz	megfelelő	jó	kiváló
intézményvezető	rossz	megfelelő	jó	kiváló
pedagógiai asszisztens	rossz	megfelelő	jó	kiváló
dajkák	rossz	megfelelő	jó	kiváló

25. Elégedett-e Ön gyermek óvodájával, mint intézménnyel és annak működésével?

1. Teljes mértékben elégedett vagyok.
2. Elégedett vagyok, de nem értek egyet mindennel.
3. Vannak fenntartásaim.
4. Nem vagyok megelégedve.

26. Ön szerint megkap-e az óvodás gyermek minden segítséget óvodájától, mellyel a szociális hátrányokat enyhítheti, leküzdheti?

1. igen
2. nem

27. Részt vett-e az esélyteremtéssel kapcsolatosan szervezett bármelyik óvodai rendezvényen, melynek a célja a szülő – gyermek - óvodapedagógus hármas kapcsolatának erősítése, valamint a hátrányok csökkentése volt?

Rendezvények	igen	nem
szülői értekezlet		
nyílt napok		
közös kirándulás		
közös programok		
előadások		

28. Az Ön gyermekének mi okozza a legnagyobb nehézséget az óvodában?

A megfelelőt jelölje be X-el!

A csoport/ óvoda szabályainak, szokásainak a betartása.	
A családtól való egész napos távollét.	
A tevékenységekben való részvétel.	
Az otthoni, megszokott viselkedéstől való eltérő viselkedés.	

29. Milyen mértékű fejlődést tapasztalt gyermeke képességeinek, készségeinek fejlődésében óvodai éve/évei során?

1. Fejlődés nagyfokú volt.
2. Fejlődése nem megfelelő ütemű volt, de mindent megtettek az egyenletes fejlődés érdekében.
3. Fejlődése nem megfelelő volt, amely egyértelműen az óvodapedagógus és a dolgozók hibája.
4. Nem fejlődött tapasztalatom során semmit.
5. A fejlődése csak nekem, mint szülőnek köszönhető.

30. Ön, hogyan gondolja, meghatározó az intézményvezető szerepe, jelenléte az óvodában?

1. igen
2. nem

31. Kért-e már bármilyen segítséget vagy tájékoztatást az intézményvezetőtől?

1. igen
2. nem

32. (Ha igen) Megfelelő segítséget, vagy tájékoztatást kapott az intézményvezetőtől?

1. Igen, teljes mértékben megfelelőt.
2. Részben, mert nem minden volt világos, kielégítő.
3. Nem kaptam segítséget/tájékoztatást.

33. Ön szerint, a gyermeke számára minden tőle telhető lehetőséget biztosít az óvodapedagógus a gyermek fejlődése érdekében?

1. igen
2. nem

34. Ön szerint a gyermeke számára minden tőle telhető lehetőséget biztosít az intézményvezető a gyermek fejlődése érdekében?

1. igen

2. nem

35. Ön szerint megfelelő a kapcsolata az óvodának a következő személyekkel és intézményekkel?

Külső kapcsolati személyek/ intézmények	igen	nem
Helyi Általános iskola		
Védőnő		
Háziorvos		
Fenntartó		
Roma Nemzetiségi Önkormányzat		
Családsegítő és Gyermekjóléti Központ (Kemecse)		
Pedagógiai Szakszolgálat		

Köszönöm a segítségét!

2.számú melléklet: Kérdőív óvodapedagógusoknak

KÉRDŐÍV

Tisztelt Óvodapedagógus!

Üdvözlöm! **Szentpéteriné Bodzás Mária** vagyok, a Vasmegyer Mesevár Óvoda és Konyha **óvodapedagógusa**. Jelenleg a **Miskolci Egyetem Közoktatási vezető és pedagógus szakirányú képzésen vagyok végzős hallgató**.

Az alábbi kérdőívemet „**Kiút a hátrányos helyzetből... – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodásgyermekek esélyegyenlítő nevelésével kapcsolatos vezetői feladatok**” című szakdolgozatomban végzett kutatással kapcsolatosan készítettem.

Kérem Önt, hogy a kérdőív név nélküli kitöltésével, őszinte válaszaival, legyen szíves, segítse a szakdolgozatomban végzett kutatás eredményét!

Tisztelettel: Szentpéteriné Bodzás Mária

1. Mióta dolgozik óvodapedagógusként?

- a.) 0-5 éve
- b.) 6-15 éve
- c.) 16-30 éve
- d.) több mint 30 éve

2. Mióta dolgozik a jelenlegi munkahelyén?

- a.) 0-5 éve
- b.) 6-15 éve
- c.) 16-30 éve
- d.) több mint 30 éve

3. Milyen fenntartású intézményben dolgozik Ön?

- a.) állami (önkormányzati)
- b.) egyházi
- c.) alapítványi

4. **Hány gyerek van beíratva jelenleg az Ön óvodájába?**
5. **Hány fő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek jár az óvodába?**
..... fő
6. **Ön szerint mi jellemző a hátrányos és halmozottan hátrányos családok és az óvoda kapcsolatára?**
- a.) rossz
  - b.) megfelelő
  - c.) jó
  - d.) kiváló
7. **Ön szerint mi jellemző az óvodapedagógusok és a hátrányos, halmozottan hátrányos szülők kapcsolatára?**
- a.) rossz
  - a.) megfelelő
  - b.) jó
  - c.) kiváló
8. **Az intézmény alapidokumentumaiban kitér-e a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek nevelésére, az esélyegyenlőség megvalósítását támogató stratégiára?**
- a.) igen
  - b.) nem
9. **Működik-e az óvodában az esélyteremtés a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek részére?**
- a.) igen
  - b.) nem

10. Az intézmény melyben dolgozik, részt vesz-e az EFOP – 3.1.3. – 16 – 2016 – 00001 Társadalmi felzárkózási és köznevelési intézkedések támogatása kiemelt projekt, az „Esélyteremtő óvoda”projektben?

- a.) igen
- b.) nem

11. Hatékonnak tartja-e a projekt keretében megvalósított programokat?

- a.) igen
- b.) nem
- c.) részben

12. Az esélyteremtéssel kapcsolatos kezdeményezések, tevékenységek, programok, feladatok megvalósításával, eléri-e a kitűzött célt?

- a.) igen
- b.) nem
- c.) részben

13. Elégedett-e Ön az óvodába járó gyermekek szüleinek az óvodai élettel szembeni aktivitásával?

- a.) Teljes mértékben elégedett vagyok.
- b.) Elégedett vagyok, de nem értek egyet mindennel.
- c.) Vannak fenntartásaim.
- d.) Nem vagyok megelégedve.

14. Részt vettek/vesznek-e az esélyteremtéssel kapcsolatosan szervezett bármelyik óvodai rendezvényen a szülők, melynek a célja a szülő – gyermek - óvodapedagógus hármas kapcsolatának erősítése, valamint a hátrányok csökkentése?

- a.) igen
- b.) nem
- c.) részben

15. Melyek azok a rendezvények, melyen a szülők nagy többsége részt vesz?

- a.) szülői értekezlet
- b.) nyílt napok
- c.) közös kirándulás
- d.) közös programok
- e.) előadások

16. Az Ön óvodájába járó gyermekeknek mi okozza a legnagyobb nehézséget az óvodában?

- A csoport/ óvoda szabályainak, szokásainak a betartása.
- A családtól való egész napos távollét.
- A tevékenységekben való részvétel.
- Az otthoni, megszokott viselkedéstől való eltérő viselkedés.

17. Ön szerint az óvodába járó gyermekek számára maximálisan lehetőséget biztosítanak a gyermek hátrányainak csökkentésében, és az egyéni fejlődésük érdekében?

- a.) igen
- b.) nem
- c.) részben

18. Ön szerint az óvodába járó gyermekek számára maximálisan lehetőséget biztosítanak a gyermek hátrányainak csökkentésében, és az egyéni fejlődésük érdekében?

- a.) igen
- b.) nem
- c.) részben

19. Ön szerint megfelelő a kapcsolata az óvodájának a következő személyekkel és intézményekkel?

Külső kapcsolati személyek/ intézmények	igen	nem
Helyi Általános iskola		
Védőnő		
Háziorvos		
Fenntartó		
Roma Nemzetiségi Önkormányzat		
Családsegítő és Gyermekjóléti Központ (Kemecse)		
Pedagógiai Szakszolgálat		
Civil szervezetek		

20. Mit gondol, milyen előnyei származnak óvodájának a 3.1.3. "Esélyteremtő óvoda" projektben való részvétellel?

- a.) Pályázat útján nyert tárgyi, fejlesztő eszközök.
- b.) Pályázat által biztosított kulturális programokon való részvétel.
- c.) Csoporttalálkozón szerzett új ismeretek, szakmai konzultációk tapasztalatai.
- d.) Bővülő szakmai ismeretségi kör a bevont óvodapedagógusokkal.

21. Ön hogyan gondolja, meghatározó az intézményvezető szerepe, jelenléte az óvodában?

- a.) igen
- b.) nem